Grafiikka viimeistellään aluevaltuustokäsittelyn jälkeen.

Pohde
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue

Hyvä arki tehdään yhdessä



Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointisuunnitelma vuosille 2027–2030

Aluevaltuuston hyväksymä xx.xx.2026

Hyvinvointisuunnitelman sisältö

Pohde
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue

1. **Hyvinvointisuunnitelma pähkinänkuoressa**
2. **Lakisääteinen hyvinvointisuunnitelma 2027–2030**
   - Tietoa suunnitelmasta ja sen painopisteistä
   - Koko väestön hyvinvointisuunnitelma
   - Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma (§)
   - Työikäisten ja nuorten aikuisten hyvinvointisuunnitelma
   - Ikääntyneen väestön hyvinvointisuunnitelma (§)
   - Tosiasiallisen yhdenvertaisuuden parantaminen hyvinvoinnin edistämisessä
   - Ennaltaehkäisevät ja hyvinvointia edistävät palvelut Pohteella
   - Hyvinvointisuunnitelman toteutus ja seuranta
3. **Tietoa suunnitelman valmistelusta**

Liite: hyvinvointisuunnitelman mittarit



Pohde
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue

1. Hyvinvointisuunnitelma pähkinänkuoressa: Mitä teemme asukkaiden hyvinvoinnin edistämiseksi vuosina 2027–2030?



Hyvinvointisuunnitelma 2027–2030 pähkinänkuoressa: Hyvä arki tehdään yhdessä

Pohde
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue



Mihin asioihin keskitymme?

1. Hyvät arjen rutiinit

- terveelliset elintavat
- vanhemmuus ja koulunkäynti
- lasten rokotukset
- työikäisten työkyky

2. Ihmissuhteet ja mielen hyvinvointi

- positiivinen mielenterveys
- yksinäisyyden ehkäisy

3. Turvallinen arki

- taloudellinen hyvinvointi
- päihteiden käytön ja päihdehaittojen ehkäisy
- lähisuhdeväkivallan ehkäisy
- ikäihmisten kaatumisten ehkäisy

Esteettömyys, saavutettavuus ja syrjimättömyys hyvinvoinnin edistämisessä

Ketkä tekevät?

- asukkaat, kokemustoimijat, yhteisöt (esimerkiksi kylät)
- kunnat, järjestöt ja seurakunnat
- yritykset
- Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue Pohde
- Pohjois-Pohjanmaan liitto
- muut toimijat

Mitä teemme?

Vahvistamme perustason palveluja ja ennaltaehkäisevää yhteistyötä, jotta asukkailla olisi paremmat mahdollisuudet edistää omaa ja läheistensä hyvinvointia ja terveyttä.

Lisätietoa seuraavalla sivulla.

Hyvinvointisuunnitelma 2027–2030 pähkinänkuoressa: Mitä teemme yhdessä hyvän arjen eteen?

Pohde
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue



Yksinäisyyttä vähemmäksi, mielen hyvinvointi paremmaksi

- yhteisöllinen ja mielekäs tekeminen
- omahoito ja tuki heille, joilla yksinäisyyttä, lievää mielenterveyden oireilua tai digimedian ongelmallista käyttöä
- kiusaamisen ja koulupoissaolojen ehkäisy
- nuorten aikuisten syrjäytymisen ehkäisy
- etsivä vanhustyö
- paremmin arkeen vaikuttavat mielenterveyspalvelut (arkivaikuttavuus).

Terveellisemmät elintavat

Elintapaohjauksella autamme kohti terveellisiä arjen valintoja (ravitsemus, liikunta, uni).

Lapset suojaan tuhka- ja vihurirokolta ja sikotaudilta

Rohkaisemme epäröiviä vanhempia suojaamaan lapsensa MPR-rokotteella.

Perheille tukea ajoissa

Helpotamme avun saamista varhaisen tuen yhteistyö-käytännöllä, vaikuttavammilla menetelmillä ja yhden kontaktin periaatteella.

Työkykyä paremmaksi

Ohjaamme asiakkaita sujuvasti työttömien terveystarkastuksiin. Teemme tarkastuksia nykyistä useammalle.

Vähemmän rahahuolia

Kun taloudellinen tilanne on tiukka tai tiukentumassa, autamme löytämään keinoja ja tukea arjen menoista selviämiseen.

Vähemmän päihdehaittoja

Vahvistamme päihteiltä suojaavia asioita arjessa ja elämässä. Ehkäisemme päihdehaittoja varhaisella avulla ja tuella.

Vähemmän lähisuhdeväkivaltaa

Parannamme lähisuhde-väkivallan tunnistamista ja varhaista avun piiriin pääsemistä.

Vähemmän onnettomuuksia, tapaturmia ja ikäihmisten kaatumisia

Viestimme asukkaille oman ennakoinnin ja varautumisen tärkeydestä. Tunnistamme yhdessä arjen riskejä. Tarjoamme ikäihmisten kaatumisiin liittyvää ohjausta ja neuvontaa yhdessä sovitun käytännön mukaisesti.

Pohde
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue

2. Lakisääteinen hyvinvointisuunnitelma vuosille 2027–2030



Hyvinvointisuunnitelma on jatkoa hyvinvointi-kertomukselle ja edelliselle suunnitelmalle

Pohde
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue

- Pohjois-Pohjanmaan edellinen hyvinvointisuunnitelma oli voimassa vuosina 2024–2025. Suunnitelmassa oli kuvattu **hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen (hyte)** yhteiset tavoitteet ja toimenpiteet.
- Nyt olemme tehneet **hyvinvointisuunnitelman vuosille 2026–2030**. Tämä suunnitelma jatkaa, tarkentaa ja konkretisoi edellistä hyvinvointisuunnitelmaa.
- Olemme arvioineet edellisen hyvinvointisuunnitelman toteutumisen **Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointikertomuksessa vuosilta 2023–2025**. Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen (Pohde) aluevaltuusto hyväksyi kertomuksen 16.2.2026. Kertomus kuvaa, miten asukkaat voivat ja millaista hyte-työtä on tehty. Tutustu kertomukseen Pohteen verkkosivulla.
- Hyvinvointisuunnitelma perustuu hyvinvointikertomukseen ja Pohteen strategiaan. Lisäksi pidimme 1.4.2026 lakisääteisen **hyte-neuvottelun**. Neuvotteluun osallistui Pohteen yhteistyökumppaneiden edustajia (mm. kunnat, järjestöt, seurakunnat, vaikuttamistoimielimet). Neuvottelussa sovimme asukkaiden hyvinvoinnin kannalta **tärkeimmät yhteiset kehittämiskohteet ja tavoitteet**, joihin vaikutamme vuosina 2026–2030.
- Hyvinvointisuunnitelma kertoo sen, **miten saavutamme yhteiset tavoitteet**: Mitä Pohde tekee? Mitä teemme yhdessä?



Hyvinvointisuunnitelma täydentää Pohteen strategiaa ja järjestämissuunnitelmaa

Pohde
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue

Pohteen strategia Pohteen verkkosivulla.

Sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämissuunnitelma 2027–2030

- lakisääteisten sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestäminen
- varmistaa asukkaille **yhdenvertaiset, laadukkaat ja vaikuttavat palvelut**
  - ✓ palvelutarpeita vastaavasti
  - ✓ **hyvinvointia ja terveyttä edistäen**.
- ohjaa uudistamista kestävästi
- määrittelee **talouden tasapainotuksen** tavoitteet
- ottaa kantaa
  - ✓ **palveluverkostoon** (esim. sosiaali- ja terveyskeskusten sijainnit ja palvelut, asumispalvelut)
  - ✓ **palvelujen järjestämistapaan**: Antaako palvelun Pohde vai sen valitsema yritys? Ostaako asiakas palvelua palvelusetelillä Pohteen kumppaniyritykseltä?
  - ✓ **kiinteistöjen** uudistamisen tarpeisiin
  - ✓ kehitettäviin **sähköisiin ja liikkuviin palveluihin**.

Hyvinvointisuunnitelma 2027–2030

Hyvinvoinnin edistäminen

- toiminta, jolla autamme asukkaita pysymään hyvinvoivina ja terveinä (vahvistamme hyvinvointia ja terveyttä suojaavia tekijöitä)

Ennaltaehkäisy

- vähennämme alkavia tai kehittyviä hyvinvointihuolia (kohonnut riski, lievä palvelutarve)



Hyvinvoinnin edistämisen painopisteet ja kehittämiskohteet vuosina 2027–2030

Pohde
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue

Pohteen strategiassa asetettu painopiste ja tavoite:

Pohteen strateginen painopiste:

Ihmistä varten

Pohteen strateginen tavoite:

Vahvistamme **perustason palveluja ja ennaltaehkäisevää yhteistyötä**, jotta asukkaiden hyvinvointi sekä mahdollisuudet edistää omaa ja läheistensä hyvinvointia ja terveyttä lisääntyvät

Kehittämiskohde 1:

Arjen rutiinit tukevat hyvää kasvua, terveyttä ja työ- ja toimintakykyä

Kehittämiskohde 2:

Ihmissuhteilla ja mielen hyvinvoinnilla laatua ja merkityksellisyyttä elämään

Kehittämiskohde 3:

Tukea turvalliseen arkeen

Kehittämiskohteet on sovittu **hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen (hyte) neuvottelussa 1.4.2026**.

Neuvotteluun osallistui yhteensä 116 Pohteen, kuntien, järjestöjen, seurakuntien ja muiden tahojen edustajaa.

Hyvinvoinnin edistämisen yhteiset tavoitteet vuosina 2027–2030

Pohde
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue

Arjen rutiinit

Tavoite 1: Terveellisemmät elintavat: ravitsemus, liikunta, uni * ja suun terveys

Tavoite 2: Vanhemmuudelle ja koulunkäynnille on tarjolla vaikuttavampaa tukea *

Tavoite 3: Lasten ja nuorten rokotuskattavuus paranee *

Tavoite 4: Työikäisten työkyky paranee *

Ihmissuhteet ja mielen hyvinvointi

Tavoite 5: Yksinäisyys vähenee ja mielen hyvinvointi paranee *

Turvallinen arki

Tavoite 6: Taloudelliset huolet vähenevät *

Tavoite 7: Päihteiden käyttö ja päihdehaitat vähenevät *

Tavoite 8: Lähisuhdeväkivalta vähenee

Tavoite 9: Onnettomuudet, tapaturmat ja myrkytykset vähenevät *

Tavoite 10: Ikäihmisten kaatumiset vähenevät *

Tavoitteissa 1-9 parannamme myös:

- **tosiasiallista yhdenvertaisuutta (sivut 30-32)**
- **hyte-kertoimia ja hyte-rahoitusta (sivu 11)**

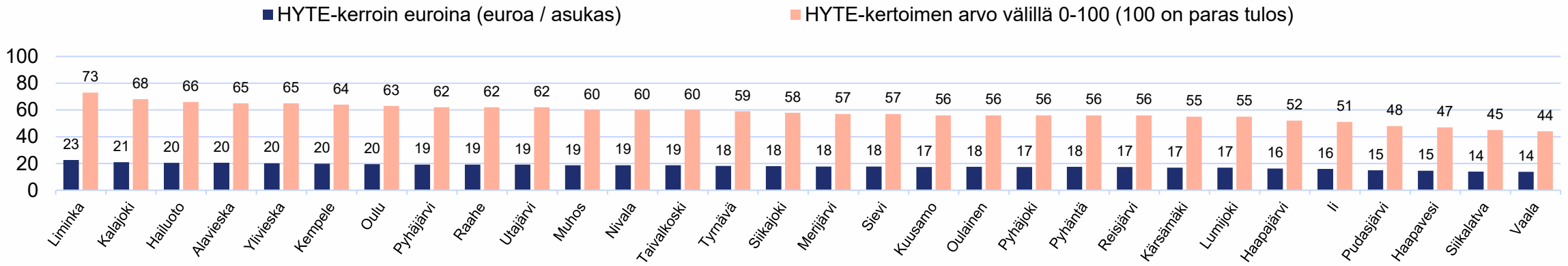
* Vaikuttaa hyte-kertoimiin.

Tavoitteilla 1-9 pyrimme parantamaan hyte-kertoimia ja hyte-rahoitusta

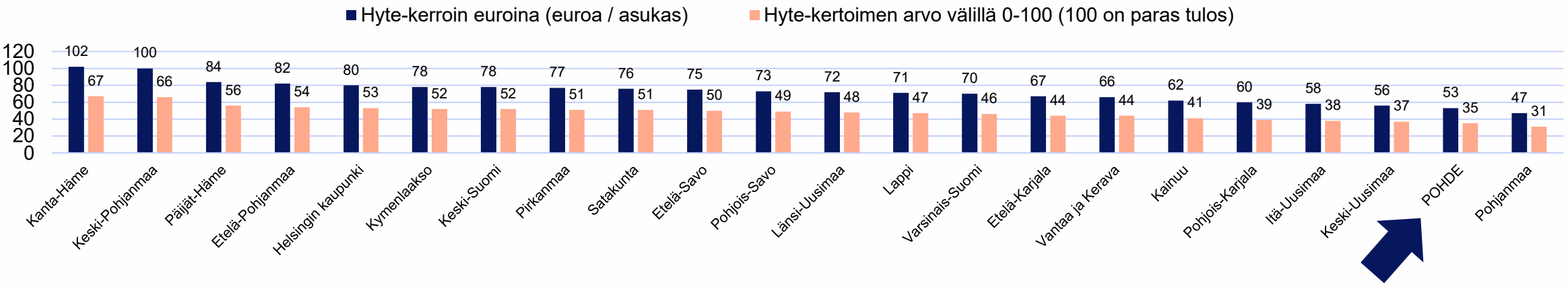
Pohde
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue

Pohde päivittää kuntien vuoden 2025 tiedot vuoden 2026 tietoihin, jos THL ehtii päivittää ne ennen päätöksentekoa 16.11.

Kuntien hyte-kertoimet vuonna 2025



Hyvinvointialueiden hyte-kertoimet vuonna 2026



Lähde: Hyvinvointialueiden osalta valtiovarainministeriön rahoituslaskelma vuodelle 2027 (22.10.2026). Kuntien osalta Sotkanet-palvelu.

Hyvinvointisuunnitelma sisältää hyte-kertoimen mittarit, joihin sekä Pohteen että kuntien toiminta vaikuttaa

Pohde
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue

Siniset ovat Pohteen hyte-kerroinmittareita. **Punertavat** ovat kuntien mittareita.

Alimpana **harmaalla** oleva mittari koskee vain Pohteen toimintaa, mutta sisältyy suunnitelmaan.

Lapset ja nuoret

- Terveystarkastuksista pois jääneiden tuen tarpeen selvitys (4-vuotiaat, 8-luokkalaiset)
- Tuhkarokko-, vihurirokko-, sikotautirokotuksen (MPR) kattavuus
- Kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin tarkastaminen
- Koettu terveys 8. ja 9. luokan oppilailla (ei erillisiä toimenpiteitä, koska kaikki muut suunnitelman toimenpiteet vaikuttavat tähän)

Nuoret aikuiset

- 20-24-vuotiaat, jotka eivät työssä, koulutuksessa eikä asevelvollisuutta suorittamassa
- Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17-24-vuotiaat
- 18-34-vuotiaat, jotka mielenterveyshäiriöiden vuoksi työkyvyttömyys-eläkkeellä

Työikäiset

- (Perus)toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25-64-vuotiaat
- Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25-64-vuotiaat
- Työttömien toteutuneet terveystarkastukset

Ikäihmiset

- Lonkkamurtumat 65 vuotta täyttäneillä
- Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot 65 vuotta täyttäneillä

- Elintapaneuvonta tyypin 2 diabetesriskissä oleville alle 65-vuotiaille
- Vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidetut potilaat
- Vain Pohteen toimintaa kuvaava mittari: aikuisten alkoholinkäytön lyhytneuvontaan perusterveydenhuollossa

Pohde
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue

Koko väestön hyvinvointisuunnitelma vuosille 2027–2030

Taulukoiden me-muoto tarkoittaa,
että Pohde tekee asiaa yhdessä esimerkiksi
kuntien, järjestöjen, seurakuntien, yritysten ja
muiden yhteistyökumppaneiden kanssa.

Taulukoissa on kerrottu vain mittarit,
joilla aluevaltuusto seuraa suunnitelman toteutumista.
Muut mittarit on kerrottu liitteessä.



Toimenpiteet, jotka koskevat koko väestöä ja tavoitteita 1-9

Pohde
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue

Pohteen strateginen tavoite	Mitä teemme?	Ketkä tekevät?	Mikä taho koordinoi?	Mittarit, joilla aluevaltuusto arvioi toteutusta

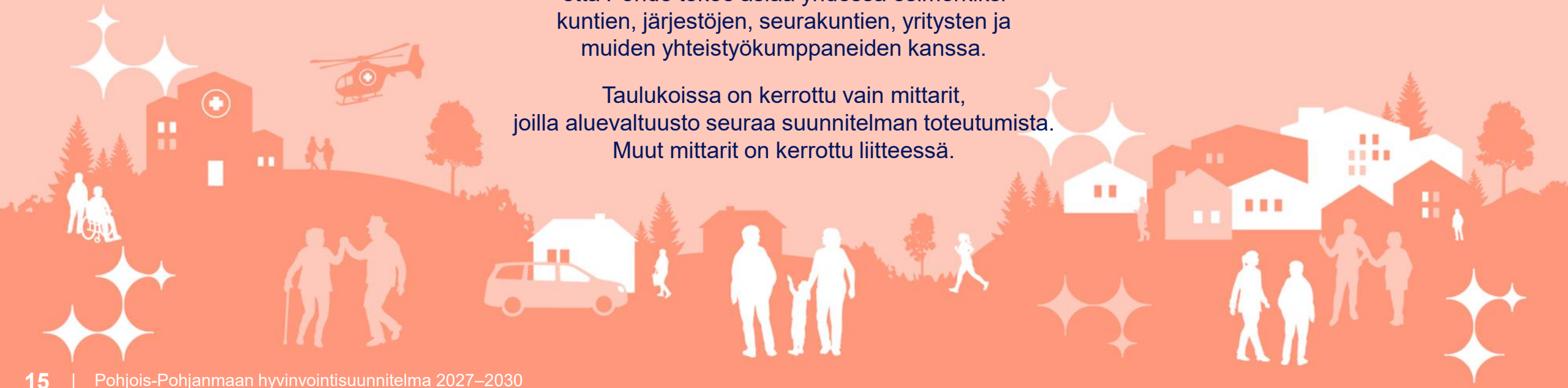
Parannamme asukkaiden mahdollisuuksia pitää itse huolta omasta ja läheistensä hyvinvoinnista tavoitteissa 1-9	• **Viestimme asukkaille** hyvinvoinnin edistämisestä
	  • esimerkiksi yhteiset viestintäkampanjat, viestintämateriaalit ja asiantuntijoiden luennot
	  • teemme enemmän yhteistyötä, jotta tavoitamme toivotut kohderyhmät paremmin
	• Levitämme tietoa **Reittis – Kohti hyvinvointia -verkkosivusta** (pohde.fi/reittis). Parannamme Reittiksen toimivuutta ja sisältöjä.
		Pohde, kunnat, järjestöt, seurakunnat ja muut yhteistyökumppanit.
		Pohjois-Pohjanmaan hyvinvoinnin edistämisen teemakohtaiset asiantuntijatiimit tai vastaavat.
			Pohteen hyvinvoinnin edistämisestä vastaava taho. Pohjois-Pohjanmaan hyvinvoinnin edistämisen yhteistyöryhmä Hyry
			(tietoa Pohteen verkkosivulla).
				-

Vahvistamme ennaltaehkäisevää yhteistyötä tavoitteissa 1-9	• Sovimme selkeästä yhteistyöstä ja työnjaosta: **roolit, vastuut ja tehtävät** esimerkiksi
	  ✓ puheeksiotossa, asukkaiden ohjauksessa avun pariin (palveluohjaus), avun toteutuksessa ja jatkuvuuden varmistamisessa sekä ammattilaisten välisessä konsultoinnissa
	  ✓ tiedonkulussa ja tiedolla johtamisessa (prosessikuvaukset).
	• **Teemme yhteistyötä** sovitun työnjaon mukaisesti.
	• **Perehdytämme ja koulutamme** ammattilaisia ja yhteistyökumppaneita.
	• Täydennämme tietoa hyvinvoinnista **omalla tiedonkeruulla**
	  ✓ asukkailta (myös harvoin kuulluksi tulevat ryhmät)
	  ✓ tahoilta, jotka edustavat harvoin kuulluksi tulevia asukasryhmiä
	  ✓ kunnilta ja yhteistyökumppaneilta.
	• Kunnat ja Pohde myöntävät avustuksia **järjestöjen toimintaan** (mm. vertaistukeen). Kannustamme asukkaita järjestö- ja vapaaehtoistoimintaan.
		Sama kuin edellä.	Sama kuin edellä.	Työnjaon selkeys kunnan ja hyvinvointialueen välillä.
				Mittarin lähteenä on Kuntaliiton ja Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy:n vuosittainen kysely. Lisätietoa Kuntaliiton verkkosivulla.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma vuosille 2027–2030

Taulukoiden me-muoto tarkoittaa,
että Pohde tekee asiaa yhdessä esimerkiksi
kuntien, järjestöjen, seurakuntien, yritysten ja
muiden yhteistyökumppaneiden kanssa.

Taulukoissa on kerrottu vain mittarit,
joilla aluevaltuusto seuraa suunnitelman toteutumista.
Muut mittarit on kerrottu liitteessä.



Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman sisältö

Pohde
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue

Lakisääteiset perusteet:

- sisältää lasten hyvinvointisuunnitelman, alueellisen opiskeluhuollon suunnitelman sekä neuvolasuunnitelman näkökulmat
- tukee lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia, terveyttä ja turvallista kasvua
- tuen tarpeiden varhainen tunnistaminen ja oikea-aikainen, vaikuttava palvelu
- monialainen yhteistyö: hyvinvointialueen toimijat, kunnat, koulutuksen järjestäjät, seurakunta, järjestöt ja muut toimijat

Hyvinvointisuunnitelma

- ennaltaehkäisevä ja hyvinvointia edistävä toiminta ja palvelut
- hyvät arjen rutiinit tukevat sekä vahvistavat hyvinvointia: mielenterveys, turvallisuus, osallisuus
- ihmissuhteilla ja mielen hyvinvoinnilla laatua ja merkityksellisyyttä elämään
- palvelujen yhteensovittaminen ja neuvolan, opiskeluhuollon sekä sosiaalipalveluiden yhteinen kokonaisuus
- painopisteenä kehittää lastensuojelun kotiin annettava työ sekä kehittää ja vahvistaa omaa sijaishuoltoa

Painopiste

- varhainen tuki lapsen ja nuoren arjessa (neuvola – varhaiskasvatus – koulu – perhekeskus), tavoitteena sijoitusten vähentäminen, varmistetaan myös vaativien palvelujen toimivuus
- tuki oikeaan aikaan ja kehitysvaiheen mukaisesti
- ongelmien kasaantumisen ehkäisy ja palvelutarpeen keventäminen
- henkilöstön osaaminen, saatavuus ja työn vaikuttava kohdentaminen

Arviointi

- hyvinvoinnin tila osana hyvinvointikertomusta
- palvelujen käyttö, saatavuus, laatu ja vaikuttavuus osana sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämissuunnitelmaa sekä talousarviota ja taloussuunnitelmaa
- kustannusvaikuttavuus osana talouden ja toiminnan ohjausta

Tietopohja

- lasten ja nuorten keskeiset indikaattorit: kouluterveyskysely, Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tilastot
- palvelutarpeet
- palvelujen käyttö, saatavuus ja alueelliset erot
- asiakaskokemus ja -palaute
- alueellisen opiskeluhuollon yhteistyöryhmän toiminta
- toiminta- ja talousluvut

Lasten ja nuorten hyvän kasvun visio (LAPE-visio):

Pohjois-Pohjanmaa on lasten ja nuorten maakunta, jossa hyvinvointi, yhteisöllisyys ja monialainen yhteistyö muodostavat toiminnan perustan. Lapset ja perheet saavat osa-aikaista tukea ja kokevat alueen hyväksi paikaksi asua ja kasvaa. Päätöksenteko perustuu tutkittuun tietoon.
1) yhteistyö ja kumppanuudet 2) tietoon perustuva kehittäminen 3) vanhemmuuden tukeminen 4) yhteisöllisyys ja osallisuus.

Kehittämiskohde 1: Lasten ja nuorten arjen rutiinit

Tavoite	Mitä teemme?	Ketkä tekevät?	Mikä taho koordinoi?	Hyte-kertoimen mittarit, joilla aluevaltuusto arvioi toteutusta
Terveellisemmät elintavat	Pohjois-Pohjanmaan maakuntaohjelmalla 2026-2030 edistetään asukkaiden fyysistä aktiivisuutta. Luettavissa Pohjois-Pohjanmaan liiton verkkosivulla.	-	Pohjois-Pohjanmaan liitto	-
	• **Sovimme yhteistyökäytännöstä**, jolla tarjoamme lapsille ja nuorille perheineen liikuntaan, ravitsemukseen ja uneen liittyvää **elintapaohjausta** (elintapaohjausmalli). Mallissa keskitymme heihin, joilla on elintapoihin ja arkirytmiin liittyviä riskitekijöitä. • **Toteutamme yhteistyötä** käytännössä.	Pohteen neuvolat, opiskelu-huolto, aikuisten palvelut, ravitsemusterapeutit. Kuntien varhaiskasvatus, koulut, ateria- ja liikuntapalvelut. Seurat, järjestöt, seurakunnat.	Pohteen terveyden- ja sairaanhoidon toimialue. Pohjois-Pohjanmaan elintapaohjauksen asiantuntijatiimi.	Elintapaneuvonta tyypin 2 diabetesriskissä oleville
	• Lisäämme **laadukkaan ruokakasvatuksen toteutumista** varhaiskasvatuksessa ja kouluissa. Huomioimme ajankohtaiset ilmiöt. • Pohde tarjoaa koulutusta ja konsultaatiotukea lasten ja nuorten ravitsemus- ja ruokakasvatusaiheista ja ajankohtaisista ilmiöistä. Pohde kannustaa kuntia ottamaan käyttöön Nykytila.fi-työkalun, jolla arvioidaan ruokailun ja ruokakasvatuksen nykytilaa.	Pohteen ravitsemusterapeutit. Kuntien varhaiskasvatus, koulut ja ateriapalvelut.	Pohteen OYS Sairaalapalvelujen toimialue. Pohjois-Pohjanmaan ravitsemusterveyden verkosto.	
	Pohde järjestää kouluissa koulupäivän aikana **suun terveyttä edistävää ryhmätoimintaa** 8- ja 13-vuotiaille.	Pohteen suun terveyden-huolto, koulut.	Pohteen terveyden- ja sairaanhoidon toimialue	
MPR-rokotus-kattavuus paranee	• **Viestimme** MPR-rokotteiden tärkeydestä (tuhka- ja vihurirokko, sikotauti) • Pohde tehostaa omia toimiaan, joilla voidaan nostaa rokotuskattavuutta: esim. taito kohdata epäröivät vanhemmat.	Pohteen terveydenhoitajat ja infektiolääkärit.	Pohteen perhekeskuspalvelut	MPR-rokotuskattavuus
Vaikuttavampaa tukea vanhem-muuteen ja koulunkäyntiin	• Parannamme perhekeskustoiminnalla ennakoivaa ja varhaista tunnistamista ja tukea varhaiskasvatuksessa ja koulussa. Otamme yhdessä kehitetyn **varhaisen tuen yhteistyökäytännön** käyttöön koko Pohjois-Pohjanmaan alueella. • Pohde ottaa käyttöön **vaikuttavampia psykososiaalisia menetelmiä**. Niillä vaikutetaan yksilön tunteiden hallintaan, ajatteluun ja käyttäytymiseen. • Autamme **yhden kontaktin periaatteella** näissä tilanteissa: haastavasti käyttäytyvät lapset, kouluakäymättömät lapset ja nuoret, vanhemmuuden haasteet (esimerkiksi jaksaminen, rajojen asettaminen, vanhemmaksi kasvamiseen liittyvät tunteet).	Pohteen perhekeskus-palvelut: neuvola, opiskelu-huolto, lasten ja nuorten erityispalvelut. Kuntien varhaiskasvatus. Koulutuksen järjestäjät. Järjestöt, seurakunnat, yritykset.	Pohteen perhekeskus-palvelut. Perhekeskustoiminnan johtotiimit ja -ryhmä. Hyvinvointialuetasoinen opiskeluhuollon yhteistyöryhmä.	-
	• Viestimme neuvoloiden ja opiskeluhuollon **terveystarkastusten** tärkeydestä. • Pohde nostaa tarkastuksista pois jääneiden nelivuotiaiden ja kahdeksas-luokkalaisten tuen tarpeen selvityksen kuuden parhaan hyvinvointialueen joukkoon.	Pohteen neuvolat ja opiskeluhuolto. Kuntien varhaiskasvatus ja koulut.	Pohteen perhekeskuspalvelut	4-vuotiaiden ja 8.-luokkalaisten terveystarkastuksista pois-jäävien tuen tarpeen selvitys

Kehittämiskohde 2: Lasten ja nuorten ihmissuhteet ja mielen hyvinvointi

Tavoite	Mitä teemme?	Ketkä tekevät?	Mikä taho koordinoi?	Hyte-kertoimen mittarit, joilla aluevaltuusto arvioi toteutusta
Mielen hyvinvointi paranee ja yksinäisyys vähenee	Pohjois-Pohjanmaan **kulttuurin kehittämisohjelma** 2026-2030 tukee lasten ja nuorten kulttuurihyvinvointia. Ohjelma luettavissa Pohjois-Pohjanmaan liiton verkkosivulla.	-	Pohjois-Pohjanmaan liitto	-
	• Ohjaamme aktiivisemmin lapsia ja nuoria kuntien ja muiden toimijoiden yhteisölliseen, kasvokkain tapahtuvaan **vapaa-ajan toimintaan ja harrastuksiin.** Huomioimme myös **luonnon ja kulttuurin** tarjoamat mahdollisuudet. • Vähennämme harrastuksiin ja vapaa-ajantoimintaan liittyviä esteitä (esimerkiksi hinta).	Pohteen ja kuntien palvelut, joissa kohdataan lapsia, nuoria ja perheitä. Järjestöt, seurakunnat ja yhteisöt (esimerkiksi kylät). Pohjois-Pohjanmaan liitto.	Pohteen perhekeskuspalvelut. Perhekeskustoiminnan johtotiimit ja -ryhmä.	-
	Edistämme **digihyvinvointia** ja ehkäisemme ongelmallista digimedian käyttöä: • Levitämme vaikuttavaksi todettuja hyviä käytäntöjä (esim. pilotoinnissa oleva UnLogged-toimintamalli lukioihin ja mahdollisesti yläkouluihin) • Koulutamme nuorten parissa toimivia ammattilaisia (esim. ilmainen DigiWellPro-nettikoulutus) • Haemme hankerahoitusta ongelmallisesti digimediaa käyttävien henkilöiden palvelujen ja sote-ammattilaisten työkalujen kehittämiseen.	Pohteen ja kuntien palvelut, joissa kohdataan lapsia, nuoria ja perheitä. Oulun yliopisto. Järjestöt ja seurakunnat.	Pohteen hyvinvoinnin edistämisestä vastaava taho ja Oulun yliopiston DigiWellbeing-tutkimusryhmä.	
	Tarjoamme vaikuttavampaa tukea lasten ja nuorten • **koululäsnäoloon** eli koulupoissaolojen ehkäisyyn: esimerkiksi koulupoissaoloriskin varhainen tunnistaminen ja yksilöllinen tuki • **koulukiusaamisen ja kouluväkivallan ehkäisyyn:** esimerkiksi yhteistyökäytännöt, joissa on nopea ja johdonmukainen puuttuminen ja kiusaamistapausten seuranta	Kuntien ja Pohteen palvelut, joissa kohdataan lapsia, nuoria ja perheitä. Järjestöt ja seurakunnat.	Koulutuksen järjestäjä-kohtaiset ohjausryhmät. Alueellinen opiskeluhuollon yhteistyöryhmä. Pohteen perhekeskuspalvelut.	
	• Sisällytämme **varhaisen tuen yhteistyökäytäntöön** apua ja tukea tilanteissa, joissa lapsella tai nuorella on psyykkistä oireilua, yksinäisyyttä ja/tai neuropsykiatrisia oireita (esim. keskittymisvaikeus, ylivilkkaus, vaikeus sopeutua ryhmätilanteisiin). Auttaminen tapahtuu lähellä lapsen, nuoren ja perheen arkea. Digipalvelujen rinnalla on myös kasvokkaisia auttamisen keinoja. • Yhdenmukaistamme **yhteisöllistä opiskeluhuoltoa**, jolla esimerkiksi varmistetaan opiskelijoiden ja huoltajien osallisuutta, edistetään kouluympäristön turvallisuutta, vuorovaikutustaitoja, kaverisuhteita ja mielenterveyttä sekä ehkäistään kiusaamista. • **Yksilöllisessä opiskeluhuollossa** Pohde ottaa käyttöön vaikuttavia psykososiaalisia menetelmiä.	Pohteen neuvolat, opiskeluhuolto, terveyden- ja sairaanhoidon palvelut, erikoissairaanhoito. Kuntien varhaiskasvatus ja koulut. Järjestöt ja seurakunnat.	Pohteen perhekeskuspalvelut. Alueellinen opiskeluhuollon yhteistyöryhmä. Perhekeskustoiminnan hyvinvointialuetasoinen johtoryhmä.	

Kehittämiskohde 3: Turvallinen arki

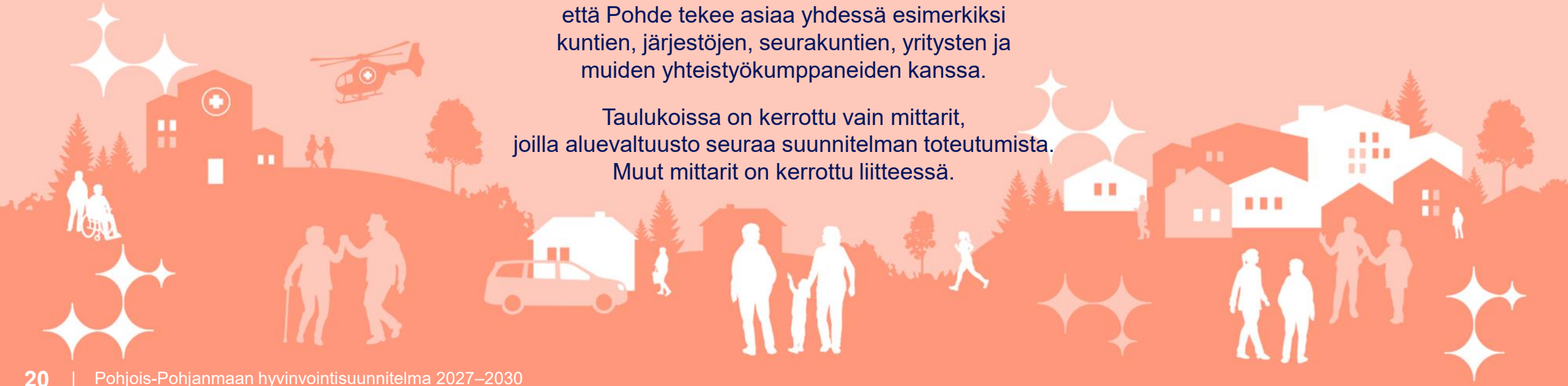
Tavoite	Mitä teemme?	Ketkä tekevät?	Mikä taho koordinoi?	Hyte-kerroinmittarit, joilla aluevaltuusto arvioi toteutusta
Taloudelliset huolet vähenevät	• Kunnat ja muut toimijat tarjoavat **maksutonta tai edullista** toimintaa (esimerkiksi harrastuksia) ja muuta tukea. • Sisällytämme **varhaisen tuen yhteistyökäytäntöön** apua ja tukea perheiden taloudellisiin huoliin. Kohdistamme varhaista apua erityisesti niihin perheisiin, joissa kuormitus kasautuu.	Pohteen ja kuntien palvelut, joissa kohdataan lapsia, nuoria ja perheitä. Järjestöt ja seurakunnat.	Pohteen perhekeskuspalvelut. Perhekeskustoiminnan johtotiimit ja -ryhmät.	-
Päihteiden käyttö vähenee	• Lisäämme **tietoisuutta** päihteiden, nikotiinituotteiden ja rahapelaamisen riskeistä ja haitoista, ennaltaehkäisystä ja varhaisesta tuesta (esim. päihdekasvatus, vanhempainillat, Wilma-viestit, kampanjat). • **Ennaltaehkäisemme ja puutumme varhain** päihdekokeiluihin ja rahapelaamiseen (esim. päihdekasvatus, tuki vanhemmille, ammattilaisten käytäntö varhaiseen tunnistamiseen ja neuvontaan). Huomioimme erityisesti poikien riskikäyttäytymisen. • Käytämme keinoja, joilla **suojaamme lapsia** vanhempien päihteiden käytön haitoilta: esim. perheen voimavarat, vanhempainryhmät.	Pohteen ja kuntien palvelut, joissa kohdataan lapsia, nuoria ja perheitä. Järjestöt ja seurakunnat. Lue tarkempi toteutussuunnitelma Pohteen verkkosivulta.	Pohteen hyvinvoinnin edistämisen vastuualue. Pohjois-Pohjanmaan ehkäisevän päihdetyön kehittäjätyöryhmä. Kuntien ehkäisevän päihdetyön yhdyshenkilöverkosto.	-
Lähisuhde-väkivalta vähenee	• Otamme käyttöön **yhdenmukaisia käytäntöjä** lähisuhdeväkivallan ja sen riskien tunnistamiseen sekä varhaiseen puuttumiseen: • Lisäämme **tietoisuutta** lähisuhdeväkivallasta ja siihen saatavasta avusta • Lisäämme Pohteen, kuntien ja yhteistyötahojen **osaamista** lähisuhdeväkivallan ehkäisystä ja siihen puuttumisesta • **Jatkamme ja selkiytämme yhteistyötä** lähisuhdeväkivallan ehkäisemisessä	Pohteen ja kuntien palvelut, joissa kohdataan lapsia, nuoria ja perheitä. Järjestöt ja seurakunnat. Lue tarkempi toteutussuunnitelma Pohteen verkkosivulta.	Pohteen hyvinvoinnin edistämisen vastuutaho ja NAKOVA-hanke. Pohjois-Pohjanmaan lähisuhdeväkivaltatyön asiantuntijatiimi. OYSin lasten ja nuorten oikeuspsykiatrian yksikkö.	-
Onnetto-muudet, tapaturmat ja myrkytykset vähenevät	• Sovimme yhdenmukaisen työnjaon Pohteen ja kuntien välille siitä, miten lakisääteiset **kouluympäristön terveellisyyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin tarkastukset** suunnitellaan ja toteutetaan neljän vuoden välein.	Pohteen opiskeluhuolto. Koulutuksen järjestäjät ja kunnan muut tarvittavat toimijat.	Pohteen perhekeskuspalvelut. Alueellisen opiskeluhuollon yhteistyöryhmä.	Kouluympäristön terveellisyy-den ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin tarkastaminen
	• Pelastuslaitos toteuttaa ja seuraa vuosittaista **turvallisuusviestinnän** suunnitelmaansa (luettavissa pelastuslaitoksen verkkosivulla). Viestintä toteutuu vuosittain esikoululaisille, 8. luokan oppilaille ja toisen asteen opiskelijoille sekä resurssien salliessa 4. luokan oppilaille.	Pelastuslaitos yhteistyössä oppilaitosten ja viranomaisten kanssa.	Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitos.	Vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidetut potilaat

Pohde
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue

Työikäisten ja nuorten aikuisten hyvinvointisuunnitelma vuosille 2027–2030

Taulukoiden me-muoto tarkoittaa,
että Pohde tekee asiaa yhdessä esimerkiksi
kuntien, järjestöjen, seurakuntien, yritysten ja
muiden yhteistyökumppaneiden kanssa.

Taulukoissa on kerrottu vain mittarit,
joilla aluevaltuusto seuraa suunnitelman toteutumista.
Muut mittarit on kerrottu liitteessä.



Kehittämiskohde 1: Työikäisten ja nuorten aikuisten arjen rutiinit

Tavoite	Mitä teemme?	Ketkä tekevät?	Mikä taho koordinoi?	Hyte-kerroinmittarit, joilla aluevaltuusto arvioi toteutusta
Terveelliset elintavat	Pohjois-Pohjanmaan maakuntaohjelma 2026-2030 edistää asukkaiden fyysistä aktiivisuutta. Luettavissa Pohjois-Pohjanmaan liiton verkkosivulla.	-	Pohjois-Pohjanmaan liitto	-
	• **Toteutamme** koko Pohjois-Pohjanmaan alueella **elintapaohjauksen yhteistyökäytäntöä**, jolla tarjoamme työikäisille liikuntaan, ravitsemukseen ja uneen liittyvää prosessinomaista elintapaohjausta (elintapaohjausmalli). Resurssien salliessa käytäntö voi sisältää myös kulttuurihyvinvointiin liittyvää ohjausta. Keskitymme työikäisiin, joilla on elintapoihin liittyviä riskitekijöitä. Prosessinomainen tarkoittaa, että ohjaus on yksilöllistä ja suunnitelmallista ja sisältää useita tapaamiskertoja.	Pohteen terveyden- ja sairaanhoidon palvelut ja OYS sairaalapalvelut. Muutosvoima-hanke. Kuntien työikäisiä kohtaavat palvelut (esimerkiksi liikuntapalvelut). Liikunta-neuvonnan alueverkostot. Pohjois-Pohjanmaan soveltavan liikunnan työryhmä. Pohjois-Pohjanmaan ravitsemusterveyden verkosto ja kulttuurihyvinvointiverkosto. Järjestöt ja seurakunnat.	Pohteen terveyden- ja sairaanhoidon palvelut. Pohjois-Pohjanmaan elintapaohjauksen kehittäjätiimi.	-
	• **Elintapaneuvonnan toteutuminen tyypin 2 diabetesriskissä oleville alle 65-vuotiaille**: Pohde nostaa tuloksensa kuuden parhaan alueen joukkoon. • Jos lakien puolesta on mahdollista, Pohde myöntää kuntien liikuntaneuvojille elintapaohjaukseen liittyvän rajatun luku- ja kirjaamisoikeuden potilastietojärjestelmään.	Pohteen terveyden- ja sairaanhoidon palvelut.	Pohteen terveyden- ja sairaanhoidon palvelut. Pohjois-Pohjanmaan elintapaohjauksen kehittäjätiimi.	Elintapaneuvonta tyypin 2 diabetesriskissä oleville alle 65-vuotiaille
Työkyky paranee	• Parannamme työttömien ohjautumista Pohteen tekemiin **työttömien terveystarkastuksiin**. Pohde nostaa työttömien osuutta, joille tarkastus on tehty. • Mielenterveyden häiriöt ja usein elintapoihin liittyvät tuki- ja liikuntaelinsairaudet ovat merkittävimmät työikäisten työkyvyttömyyden taustatekijät. Parannamme työkykyä eniten toteuttamalla ne tämän suunnitelman toimenpiteet, jotka liittyvät elintapaohjaukseen, ehkäisevään päihdetyöhön ja mielen hyvinvointiin.	Pohteen terveyden- ja sairaanhoidon palvelut. Kuntien työikäisiä kohtaavat palvelut. Järjestöt ja seurakunnat.	Pohteen terveyden- ja sairaanhoidon palvelut.	• Työttömien toteutuneet terveystarkastukset • Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25-64-vuotiaat

Kehittämiskohde 2: Työikäisten ja nuorten aikuisten ihmissuhteet ja mielen hyvinvointi

Pohde
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue

Tavoite	Mitä teemme?	Ketkä tekevät?	Mikä taho koordinoi?	Hyte-kerroinmittarit, joilla aluevaltuusto arvioi toteutusta
Mielen hyvinvointi paranee ja yksinäisyys vähenee	• Kannustamme asukkaita **yhteisölliseen toimintaan ja kiireettömyyteen** • **Viestimme** asukkaille omahoidosta ja varhaisesta avusta, kun oireet ovat vielä lieviä: esimerkiksi mielenterveyden ja yksinäisyyden omahoito-ohjelmat, jotka luettavissa Mielenterveystalon verkkosivulla. • Lisäämme Pohteen yhteistyötä kuntien, järjestöjen ja seurakuntien kanssa **Ensilinjan mielenterveyspalveluissa ja Porstua-toiminnassa**: ✓ Ensilinja on tarkoitettu asukkaille, joilla on lievää mielenterveyden oireilua. ✓ Porstua auttaa pitkään mielenterveyspalveluita tarvinneita henkilöitä kotiutumaan. • Pohde ottaa käyttöön uusia tapoja mitata mielenterveyspalvelun **arkivaikuttavuutta.** • Haemme hankerahoitusta, jolla voimme kehittää palveluja ja sosiaali- ja terveysammattilaisten työkaluja heille, jotka käyttävät **digimediaa** ongelmallisella tavalla.	Pohteen ja kuntien palvelut, joissa kohdataan työikäisiä ja nuoria aikuisia. Järjestöt, seurakunnat ja yhteisöt (esimerkiksi kylät). Oulun yliopiston Digiwellbeing-tutkimusryhmä.	Pohteen mielenterveys-palvelut ja hyvinvoinnin edistämisen vastuutaho	18-34-vuotiaat, jotka mielenterveyshäiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkkeellä
	Vähennämme erityisesti nuorten aikuisten syrjäytymisen riskiä: Haemme lisäresurssia syrjäytymistä ehkäisevän yhteistyön kehittämiseen: • Hanke 1: Haettu hankerahoitusta kesällä 2026. Jos rahoitus myönnetään, kehitämme työikäisille ja nuorille aikuisille toiminnallista tukea (opiskelu, IPS-työhönvalmennus, hoidon ja kuntoutuksen vaikuttavuus). • Hanke 2: Haettu rahoitusta hankkeelle, jonka ensisijaisena kohderyhmänä ovat koulutuksen ja työelämän ulkopuolella olevat tai niiden ulkopuolelle jäämisen riskissä olevat 16-25-vuotiaat nuoret aikuiset. Tavoitteena on parantaa toimintakykyä, osallisuutta ja työelämävalmiuksia sekä sujuvoittaa siirtymiä koulutukseen ja työelämään.	Pohteen ja kuntien palvelut, joissa kohdataan työikäisiä ja nuoria aikuisia. Järjestöt ja seurakunnat.	Pohteen aikuisten perustason sosiaali-palvelut	• Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17-24-vuotiaat • 20-24-vuotiaat, jotka eivät työssä, koulutuksessa eikä asevelvollisuutta suorittamassa
	Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihyvinvoinnin ohjelma 2026-2030 edistää asukkaiden kulttuurihyvinvointia. Luettavissa Pohjois-Pohjanmaan liiton verkkosivulla.	-	Pohjois-Poh-janmaan liitto	-
	• Viestimme **luonnon ja kulttuurin** hyvinvointivaikutuksista. • Ohjaamme kulttuuripalveluihin ja luonnossa liikkumiseen ja olemiseen. • Pohde ottaa käyttöön puheeksiottoa ja ohjausta helpottavia keinoja ja uudet potilastietojärjestelmän toimenpidekoodit: ✓ kulttuurihyvinvoinnin neuvonta ja ohjaus ✓ luontopalvelujen ja lähiluonnossa liikkumisen neuvonta ja ohjaus.	Pohteen ja kuntien palvelut, joissa kohdataan työikäisiä ja nuoria aikuisia. Järjestöt ja seurakunnat. Pohjois- ja Keski-Pohjanmaan Liikunta ja Urheilu ry:t. Pohjois-Pohjanmaan liitto. ODL Liikuntaklinikka.	Pohteen hyvinvoinnin edistämisen vastuutaho	-

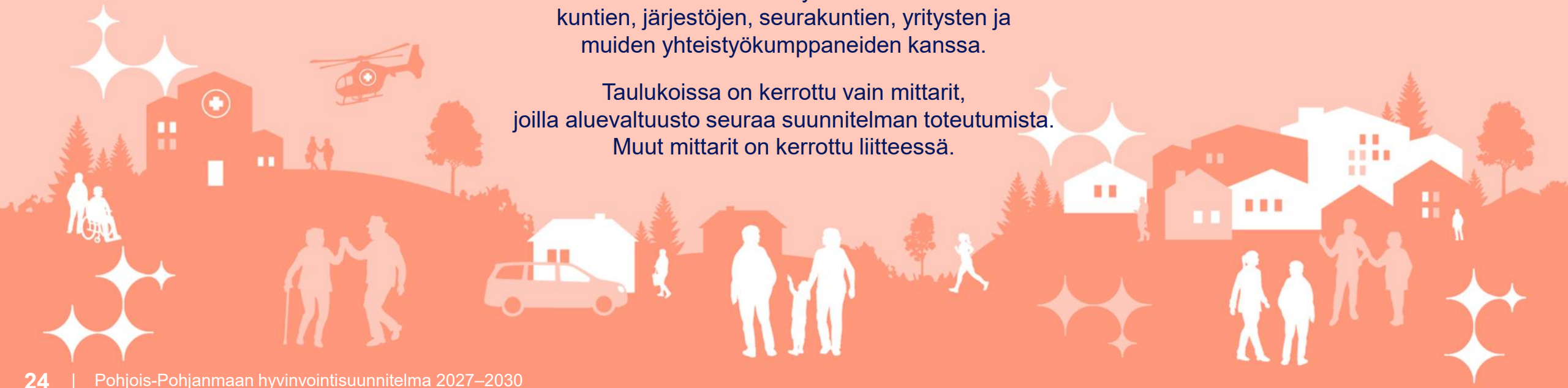
Kehittämiskohde 3: Työikäisten ja nuorten aikuisten turvallinen arki

Tavoite	Mitä teemme?	Ketkä tekevät?	Mikä taho koordinoi?	Hyte-kerroinmittarit, joilla aluevaltuusto arvioi toteutusta
Taloudellinen hyvinvointi paranee	• Luomme **yhteistyökäytännön**, jolla tarjoamme varhaista apua työikäisten ja nuorten aikuisten taloudellisiin huoliin. Käytäntö perustuu selkeästi sovittuun yhteistyöhön ja työnjakoon, jossa otetaan puheeksi myös lapset. • Toteutamme käytäntöä.	Pohteen ja kuntien palvelut, joissa kohdataan työikäisiä. Järjestöt ja seurakunnat.	Pohteen hyvinvoinnin edistämisen vastuutaho	Perustoimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet
Päihteiden käyttö ja päihdehaitat vähenevät	• Lisäämme **tietoisuutta** päihteiden, tupakka- ja nikotiinituotteiden ja rahapelaamisen riskeistä ja haitoista sekä niiden vähentämisen keinoista, avusta ja tuesta (esim. viestintä ja stigman eli häpeäleiman ennaltaehkäisy ja purku). • **Tunnistamme riskikäytön varhain ja tarjoamme apua**: esim. yhteinen käytäntö varhaiseen tunnistamiseen ja neuvontaan, työpaikoilla toteutettava ehkäisevä päihdetyö (päihdeohjelma) ja ammattilaisten osaamisen lisääminen. Huomioimme erityisesti miesten alkoholin riskikäytön ja nuorten miesten nikotiinipussien käytön. • Pohde lisää **lyhytneuvontaa alkoholinkäytöstä** (puheeksiotto ja mini-interventio) asiakkaille, joiden juomiseen liittyy haitta tai haittariski. • Pohteen suun terveydenhuollon vastaanotto toteuttaa järjestelmällisesti **lyhytneuvontaa tupakka- ja nikotiinituotteiden** käytöstä.	Pohteen ja kuntien palvelut, joissa kohdataan työikäisiä. Järjestöt ja seurakunnat. Lue tarkempi toteutussuunnitelma Pohteen verkkosivulta.	Pohteen hyvinvoinnin edistämisen vastuualue. Pohjois-Pohjanmaan ehkäisevän päihdetyön asiantuntijatyöryhmä. Kuntien ehkäisevän päihdetyön yhdyshenkilöverkosto.	Alkoholinkäytön mini-intervention toteutuminen, kun juomiseen liittyy haitta tai haittariski
Lähisuhde-väkivalta vähenee	• Otamme käyttöön **yhdenmukaisia käytäntöjä** lähisuhdeväkivallan ja sen riskien tunnistamiseen sekä varhaiseen puuttumiseen • Lisäämme Pohteen, kuntien ja yhteistyötahojen **osaamista** lähisuhdeväkivallan ehkäisystä ja siihen puuttumisesta • Lisäämme **tietoisuutta** lähisuhdeväkivallasta ja siihen saatavasta avusta monikanavaisesti ja monikielisesti • Jatkamme ja **selkiytämme yhteistyötä** lähisuhdeväkivallan ehkäisemisessä	Pohteen ja kuntien palvelut, joissa kohdataan työikäisiä. Järjestöt ja seurakunnat. Lue tarkempi toteutussuunnitelma Pohteen verkkosivulta.	Pohteen hyvinvoinnin edistämisen vastuualue ja NAKOVA-hanke. Pohjois-Pohjanmaan lähisuhdeväkivaltatyön asiantuntijatiimi.	-
Onnettomuudet, tapaturmat ja myrkytykset vähenevät	• Pelastuslaitos toteuttaa ja seuraa vuosittaista **turvallisuusviestinnän** suunnitelmaansa (luettavissa pelastuslaitoksen verkkosivulla). Työikäisiä ja nuoria aikuisia tavoitetaan ainakin sosiaalisen median kanavissa ja messuilla. • Yhteistyökumppanit jakavat sosiaalisen median päivityksiä.	Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitos yhteistyössä työikäisiä kohtaavien tahojen kanssa.	Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitos	Vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidetut potilaat

Ikääntyneen väestön hyvinvointisuunnitelma vuosille 2027–2030

Taulukoiden me-muoto tarkoittaa,
että Pohde tekee asiaa yhdessä esimerkiksi
kuntien, järjestöjen, seurakuntien, yritysten ja
muiden yhteistyökumppaneiden kanssa.

Taulukoissa on kerrottu vain mittarit,
joilla aluevaltuusto seuraa suunnitelman toteutumista.
Muut mittarit on kerrottu liitteessä.



Ikääntyneen väestön hyvinvointisuunnitelman sisältö

Pohde
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue

Lakisääteiset perusteet:

- Ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden, toimintakyvyn ja itsenäisen suoriutumisen tukeminen
- Palvelutarpeiden ennakointi ja niihin vastaaminen oikea-aikaisesti sekä palvelujen riittävyyden, laadun ja vaikuttavuuden varmistaminen
- Yhteistyö eri toimijoiden kanssa: kunnat, muut julkiset toimijat, seurakunnat, järjestöt, yksityiset toimijat

Hyvinvointisuunnitelma

- ennaltaehkäisevä ja hyvinvointia edistävä toiminta ja palvelut
- hyvät arjen rutiinit tukevat terveyttä ja toimintakykyä
- ihmissuhteilla ja mielen hyvinvoinnilla laatua ja merkityksellisyyttä elämään
- turvallisuutta arkeen
- osallisuutta vahvistaen

Painopiste

- kotona ja arkiympäristössä tapahtuva tarpeenmukainen tuki ja palvelut oikea-aikaisesti
- ikäihmiset asuvat kotona mahdollisimman pitkään turvallisesti yksilöllinen tilanne huomioiden
- varhainen tuki ja ennaltaehkäisy palvelutarpeen kasvun hillitsemiseksi
- henkilöstön osaaminen, saatavuus ja työn vaikuttava kohdentaminen

Arviointi

- hyvinvoinnin tila osana hyvinvointikertomusta
- palvelujen riittävyys, laatu ja vaikuttavuus osana sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämissuunnitelmaa sekä talousarviota ja taloussuunnitelmaa
- kustannusvaikuttavuus osana talouden ja toiminnan ohjausta

Tietopohja

- ikärakenne, palvelutarpeet
- RAI-arviointitieto yksilön, henkilöstön ja toimintayksikön näkökulmasta (RAI tarkoittaa arviointia ikääntyneen terveydestä, toimintakyvystä, voimavaroista ja avuntarpeesta)
- asiakaskokemus ja -palaute
- vanhusneuvostojen toiminta
- laatusuosituksen laatuindikaattorit
- toiminta- ja talousluvut

Asuminen läpileikkaavana aiheena:

ikäystävällisyys, esteettömyys, asumistarpeiden ennakointi ja vastaavan asumisen kehittäminen yhteistyössä kuntien kanssa

Kehittämiskohde 1: Ikäihmisten hyvät arjen rutiinit

Pohde
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue

Tavoite	Mitä teemme?	Ketkä tekevät?	Mikä taho koordinoi?	Hyte-kerroinmittarit, joilla aluevaltuusto arvioi toteutusta
Terveellisemmät elintavat	Pohjois-Pohjanmaan maakuntaohjelma 2026-2030 edistää asukkaiden fyysistä aktiivisuutta. Luettavissa Pohjois-Pohjanmaan liiton verkkosivulla.	-	Pohjois-Pohjanmaan liitto	-
	Vaikuttavaksi todettu kansallinen FINGER-käytäntö vaikuttaa useisiin riskitekijöihin: tukee ikääntyvien aivo- ja muistiterveyttä, terveyttä ja hyvinvointia edistävää ravitsemusta ja liikuntaa, sosiaalisia suhteita sekä sydän- ja verisuonisairauksien riskitekijöiden hallintaa. • Viimeistelemme ikääntyneiden elintapaohjauksen yhteistyökäytännön (**FINGER-pohjainen elintapaohjausmalli**). • Huomioimme ohjauksessa **erityisesti ikääntyneet naiset**, koska he kokevat miehiä todennäköisemmin suuria vaikeuksia arkitoimissaan. • Juurrutamme käytännön koko Pohjois-Pohjanmaalle ja toteutamme sitä. • Lisäämme tietoisuutta **ikäneuvolan hyvinvointitapaamisista**, jotta ✓ tavoitamme enemmän ikäihmisiä ✓ ikäihmiset saavat paremmin tukea terveellisiin elintapoihin.	Pohteen terveyden- ja sairaanhoidon palvelut, ikäihmisten palvelut ja OYS Sairaalapalvelut. Muutosvoima-hanke. Kuntien palvelut, joissa kohdataan ikäihmisiä. Järjestöt ja seurakunnat. Liikuntaneuvonnan alueverkostot, soveltavan liikunnan työryhmä, ravitsemusterveyden verkosto, kulttuurihyvinvointiverkosto.	Pohteen terveyden- ja sairaanhoidon palvelut, ikäihmisten palvelut ja Muutosvoima-hanke.	-

Kehittämiskohde 2: Ikäihmisten ihmissuhteet ja mielen hyvinvointi

Tavoite	Mitä teemme?	Ketkä tekevät?	Mikä taho koordinoi?	Hyte-kerroinmittarit, joilla aluevaltuusto arvioi toteutusta
Mielen hyvinvointi paranee ja yksinäisyys vähenee	Pohjois-Pohjanmaan kulttuurin kehittämisohjelma 2026-2030 tukee asukkaiden **kulttuurihyvinvointia**. Ohjelma luettavissa Pohjois-Pohjanmaan liiton verkkosivulla.	-	Pohjois-Pohjanmaan liitto	-
	Tuomme ikäihmisten tiedoksi **keinoja omaehtoiseen mielen hyvinvoinnista huolehtimiseen** (esim. kuntien ja järjestöjen toiminnassa, elintapaohjauksessa ja Pohteen ikäneuvolan hyvinvointi- ja terveystarkastuksissa). Keinot voivat liittyä esimerkiksi **kulttuuriin ja luontoon**: • Viestimme luonnon ja kulttuurin hyvinvointivaikutuksista. • Ohjaamme kulttuuripalveluihin ja luonnossa liikkumiseen ja olemiseen. • Pohde ottaa käyttöön puheeksiottoa ja ohjausta helpottavia keinoja ja uudet potilastietojärjestelmän toimenpidekoodit: ✓ kulttuurihyvinvoinnin neuvonta ja ohjaus ✓ luontopalvelujen ja lähiluonnossa liikkumisen neuvonta ja ohjaus -koodia.	Pohteen ja kuntien palvelut, joissa kohdataan ikäihmisiä. Järjestöt, seurakunnat ja yhteisöt (esimerkiksi kylät). Pohjois- ja Keski-Pohjanmaan Liikunta ja Urheilu ry:t. Pohjois-Pohjanmaan liitto. ODL Liikuntaklinikka.	Pohteen hyvinvoinnin edistämisen vastuutaho	-
	Ensilinja tarkoittaa Pohteen puhelinpalvelua heille, joilla on lieviä mielenterveyden haasteita. • Pohde selvittää **mahdollisuudet kasvokkaiseen Ensilinjapalveluun** sitä tarvitseville asiakasryhmille.		Pohteen mielenterveyspalvelut	
	Etsivä / löytävä vanhustyö etsii ja auttaa ikääntyneitä, jotka ovat vaarassa jäädä ilman tarvitsemiaan palveluja ja sosiaalisia kontakteja. Se auttaa heitä, jotka eivät itse osaa tai uskalla hakea apua. • Uudistamme ja vahvistamme etsivän / löytävän vanhustyön mallia yhdessä kuntien ja kolmannen sektorin kanssa. Toteuttajina toimivat kaikki kuntien ja Pohteen työntekijät ja kolmannen sektorin toimijat, jotka kohtaavat ikääntyneitä. • Luomme verkoston olemassa olevien toimijoiden kesken ja laajennamme toimintaa muihin alueen kuntiin. Viestimme kuntiin tietoa työn vastinpareista, ikääntyneiden palveluista ja niihin ohjautumisesta. • Huomioimme erityisesti nämä yksinäisyysriskissä olevat ikäihmisen ryhmät: eläköityvät, leskeksi jääneet, yksin asuvat, vakavaa yksinäisyyttä kokevat, sairastumisen vuoksi muutostilanteessa olevat, vähävaraiset, vähemmistöihin kuuluvat.	Pohteen ja kuntien palvelut, joissa kohdataan ikäihmisiä. Pohjois-Pohjanmaan osallisuusverkosto. Järjestöt ja seurakunnat.	Pohteen ikäihmisten palvelut	

Kehittämiskohde 3: Ikäihmisten turvallinen arki (1/2)

Pohde
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue

Tavoite	Mitä teemme?	Ketkä tekevät?	Mikä taho koordinoi?	Hyte-kerroinmittarit, joilla aluevaltuusto arvioi toteutusta
Taloudelliset huolet vähenevät	• Pohde vahvistaa **gerontologista sosiaalityötä ja -ohjausta** koko alueella. Ne antavat ikääntyneille ohjausta ja neuvontaa mm. asumiseen, talouteen ja edunvalvontaan liittyvissä asioissa. • **Huomioimme** palveluissa ja toiminnassa ikäihmisten kasvaneet taloudelliset huolet ja yleistyneet taloushuijaukset. • Luomme **yhteistyökäytännön**, jolla tarjoamme varhaista apua ikäihmisten taloudellisiin huoliin. Käytäntö perustuu selkeästi sovittuun yhteistyöhön ja työnjakoon.	Pohteen ikäihmisten palvelut, aikuisten sosiaalipalvelut ja sosiaalityön tehtäväala. Kunnat, järjestöt, seurakunnat, yritykset.	Pohteen ikäihmisten palvelut ja hyvinvoinnin edistämisen vastuutaho.	-
Päihteiden käyttö ja päihdehaitat vähenevät	• Lisäämme **tietoisuutta** päihteiden, tupakka- ja nikotiinituotteiden ja rahapelaamisen riskeistä ja haitoista sekä niiden vähentämisen keinoista, avusta ja tuesta (esim. viestintä, stigman eli häpeäleiman ennaltaehkäisy ja purkaminen). • Tunnistamme riskikäytön varhain ja tarjoamme **varhaista tukea ja apua** (esim. ammattilaisten yhteinen käytäntö varhaiseen tunnistamiseen, puheeksiottoon ja neuvontaan, ammattilaisten osaamisen lisääminen). Huomioimme erityisesti miesten riskikäytön. • Tuemme ikäihmisiä, joita läheisen ihmisen riippuvuudet koskettavat (esim. tietoa ja tukea arjessa jaksamiseen).	Pohteen ja kuntien palvelut, joissa kohdataan ikäihmisiä. Järjestöt ja seurakunnat. Lue tarkempi toteutussuunnitelma Pohteen verkkosivulta.	Pohteen hyvinvoinnin edistämisen vastuutaho. Pohjois-Pohjanmaan ehkäisevän päihdetyön asiantuntijatyöryhmä. Kuntien ehkäisevän päihdetyön yhdyshenkilöverkosto.	Alkoholinkäytön mini-intervention toteutuminen, kun juomiseen liittyy haitta tai haittariski
Lähisuhde-väkivalta vähenee	• Otamme käyttöön **yhdenmukaisia käytäntöjä** ikäihmisiin kohdistuvan lähisuhdeväkivallan ja sen riskien tunnistamiseen sekä varhaiseen puuttumiseen • Lisäämme Pohteen, kuntien ja yhteistyötahojen **osaamista** ikäihmisiin kohdistuvan lähisuhdeväkivallan ehkäisystä ja siihen puuttumisesta • Lisäämme alueen **asukkaiden tietoisuutta** ikäihmisiin kohdistuvasta lähisuhdeväkivallasta ja siihen saatavasta avusta. Viestinnässä huomioimme, että käytämme myös muuta kuin digitaalista viestintää. • **Jatkamme ja selkeytämme yhteistyötä** lähisuhdeväkivallan ehkäisemisessä	Kuntien ja Pohteen palvelut, joissa kohdataan ikäihmisiä. Järjestöt ja seurakunnat. Lue tarkempi toteutussuunnitelma Pohteen verkkosivulta.	Pohteen hyvinvoinnin edistämisen vastuualue ja NAKOVA-hanke. Pohjois-Pohjanmaan lähisuhdeväkivaltatyön asiantuntijatiimi.	-

Kehittämiskohde 3: Ikäihmisten turvallinen arki (2/2)

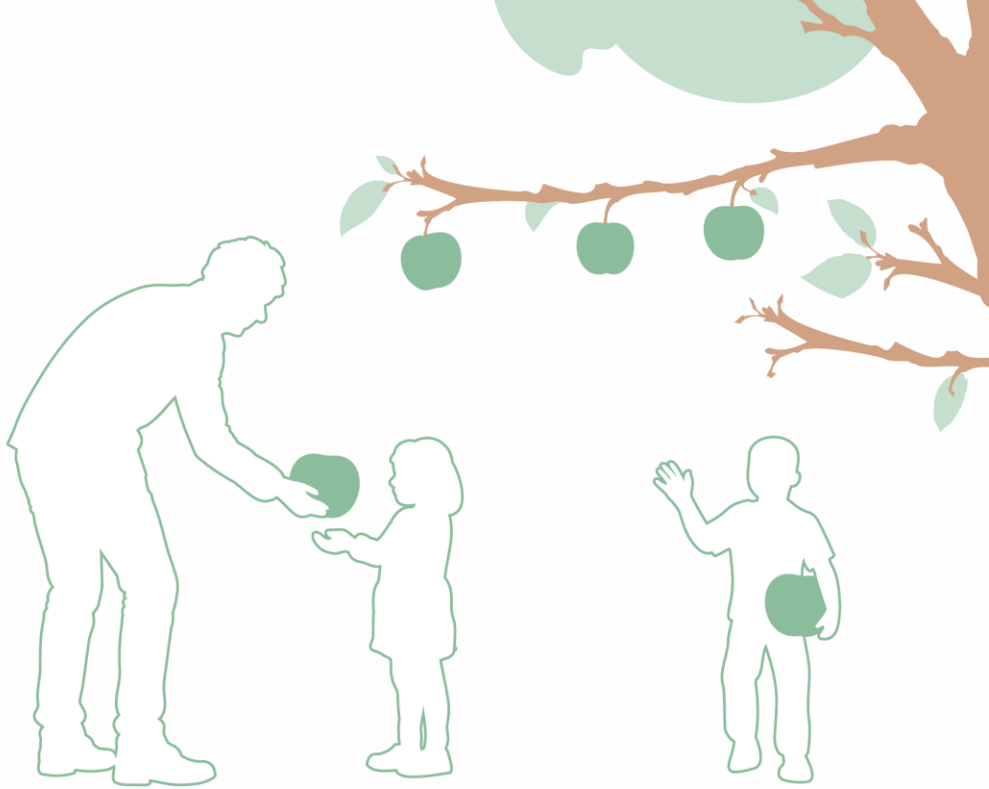
Pohde
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue

Tavoite	Mitä teemme?	Ketkä tekevät?	Mikä taho koordinoi?	Hyte-kerroinmittarit, joilla aluevaltuusto arvioi toteutusta
Ikäihmisten kaatumiset vähenevät	• **Viestimme** asukkaille kaatumisen ennaltaehkäisystä • Eri toimijat antavat yleistä ja räätälöityä **neuvontaa ja ohjausta** • Pohde tekee iäkkäiden henkilöiden **kaatumisriskin arviointeja**. • **Pohde vakiinnuttaa tapaturmien ehkäisyn neuvonnan ja ohjauksen** Pohteen eri palveluihin. • Otamme käyttöön kaatumisriskissä olevien ikääntyneiden **hoitopolut** • Tarjoamme tietoa ikääntyneiden **omasta ennakoinnista ja varautumisesta** asumisen tarpeiden muutoksiin. Lisäämme tähän liittyvää neuvontaa. • Lisäämme **yhteistyötä kuntien kanssa**, jotta ikääntyneiden asumisen tarpeet ja kehittäminen olisi helpompi ennakoida.	Pohteen ja kuntien palvelut, joissa kohdataan työikäisiä. Vanhusneuvostot. Järjestöt ja seurakunnat.	Pohteen kuntoutuspalvelut ja ikäihmisten palvelut	• Lonkkamurtumat • Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot
Onnettomuudet, tapaturmat ja myrkytykset vähenevät	• Lisäämme arjen **riskien yhteistä tunnistamista** ja niihin liittyvää neuvontaa ja ohjausta. Pohde vahvistaa ikääntyneen asuin- ja elinympäristön turvallisuuden edistämistä, jota se tekee palvelutarpeenarvioinnin yhteydessä. • Lisäämme ikääntyneiden **omaa turvallisuusosaamista**. Pelastuslaitos pitää resurssiensa sallimissa rajoissa turvallisuusluentoja, joilla saavutetaan kerralla mahdollisimman paljon ikäihmisiä: esim. pop-up-tapahtumat, etätilaisuudet, muiden tahojen järjestämät isot tapahtumat (esim. kunnan kaikille kylille järjestämä yhteinen tilaisuus). • **Pelastuslaitos ja sosiaali- ja terveyspalvelut syventävät yhteistyötään**: ✓ päivystyspalveluista tietoa siitä, mikä tilanteen aiheutti ✓ Pohteen yhteinen malli vakavien vaaratilanteiden tutkimiseen ✓ kotona asumisen turvallisuuden parantaminen ikääntyneillä, joiden toimintakyky on heikentynyt	Pohteen ja kuntien palvelut, joissa kohdataan työikäisiä. Järjestöt ja seurakunnat.	Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitos ja Pohteen ikäihmisten palvelut	Vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidetut potilaat

Tosiasiallisen yhden-vertaisuuden parantaminen hyvinvoinnin edistämisessä



OSATA-suunnitelma huomioi yhdenvertaisuuden edistämisen laajasti



Asukkailla on erilaisia lähtökohtia ja tarpeita.

Osa heistä tarvitsee **tukea tai erityisjärjestelyjä**, **jotta heillä on oikeasti sama mahdollisuus edistää omaa hyvinvointiaan** (tosiasiallinen yhdenvertaisuus).

Pohde valmistelee vuosille 2027-2030 **osallisuus-, asiakaskokemus-, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa** (OSATA). Siinä huomioidaan laajemmin yhdenvertaisuuteen liittyvä kehittämistyö.

Hyvinvointisuunnitelma keskittyy parantamaan yhdenvertaisuutta hyvinvointia edistävässä toiminnassa. Tähän on valittu kolme näkökulmaa:

- esteettömyys
- saavutettavuus
- syrjimättömyys

Tukea tai erityisjärjestelyjä tarvitsevat asukasryhmät jäävät helposti sivuun palvelujen kehittämisessä ja päätöksenteossa.

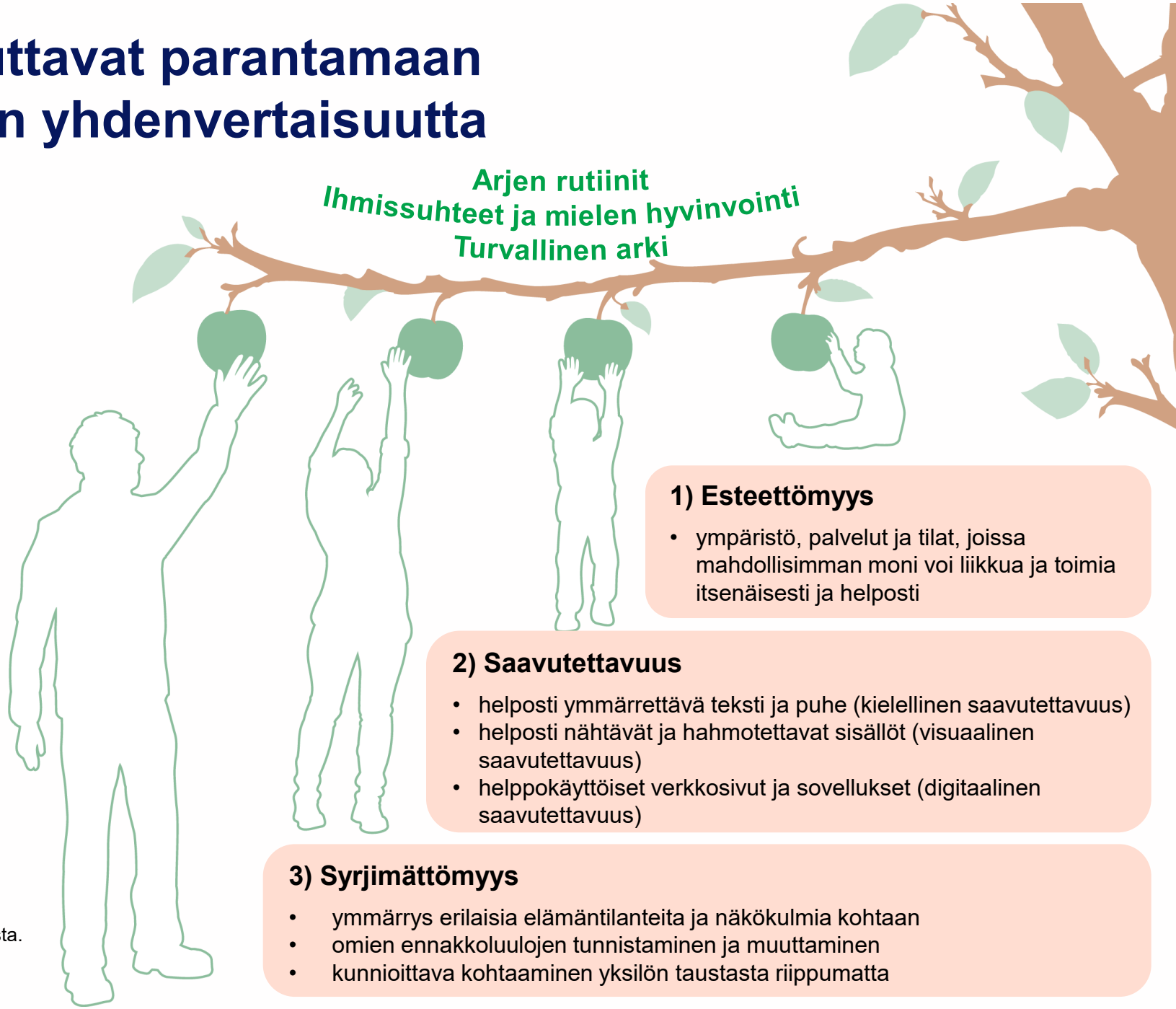
Näitä **harvoin kuultuja asukasryhmiä** ovat esimerkiksi

- pitkäaikaistyöttömät, vakavaa taloudellista niukkuutta kokevat, ruoka-apua tarvitsevat, digitukea tarvitsevat tai digipalveluja käyttämättömät, asunnottomat, palvelujen ja toiminnan ulkopuolella olevat henkilöt
- pitkäaikaisesti oireilevat, vammaiset tai sairaat, neurovähemmistöön kuuluvat, omaishoitajat
- kulttuuri- ja kielivähemmistöihin kuuluvat (esim. romanit), maahan muuttaneet
- sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvat

Näitä ryhmiä yhdistävät usein samankaltaiset yhdenvertaisuushaasteet. Samalla jokaisella ryhmällä on myös omia, erityisiä tarpeitaan.

Yhdenvertaisuuspajat auttavat parantamaan hyvinvoinnin edistämisen yhdenvertaisuutta

- **Tunnistamme konkreettisia keinoja,** joilla voimme parantaa esteettömyyttä, saavutettavuutta ja syrjimättömyyttä
  - ✓ esimerkiksi harvoin kuulluksi tulevien huomioimista koskevat oppaat ja tarkistuslistat
- Järjestämme hyvinvointisuunnitelman tavoitteisiin 1-9 keskittyviä **yhdenvertaisuuspajoja,** joihin osallistuu ainakin
  - ✓ Pohteen ja kuntien työntekijöitä
  - ✓ harvoin kuulluksi tulevien asukasryhmien edustajia (esimerkiksi vammaisneuvosto, kokemustoimijat)
- **Sovellamme yhdenvertaisuutta parantavia keinoja** hyvinvointisuunnitelman toteutuksessa



1) Esteettömyys

- ympäristö, palvelut ja tilat, joissa mahdollisimman moni voi liikkua ja toimia itsenäisesti ja helposti

2) Saavutettavuus

- helposti ymmärrettävä teksti ja puhe (kielellinen saavutettavuus)
- helposti nähtävät ja hahmotettavat sisällöt (visuaalinen saavutettavuus)
- helppokäyttöiset verkkosivut ja sovellukset (digitaalinen saavutettavuus)

3) Syrjimättömyys

- ymmärrys erilaisia elämäntilanteita ja näkökulmia kohtaan
- omien ennakkoluulojen tunnistaminen ja muuttaminen
- kunnioittava kohtaaminen yksilön taustasta riippumatta

Omenakuva on sovellettu Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen kuviosta.

Ennaltaehkäisevät ja hyvinvointia edistävät palvelut Pohteella



Näitä ennaltaehkäiseviä ja hyvinvointia edistäviä palveluja Pohde tarjoaa lapsille, nuorille ja perheille

Pohde
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue

Näillä ylläpidämme lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia (hyvinvointia suojaavat tekijät)

- neuvolan, koulu- ja opiskeluterveydenhuollon määräaikaiset tarkastukset ja rokotukset
- hyvinvointia tukeva **ohjaus ja neuvonta** lapsiperheiden palveluohjauksessa, neuvolassa ja opiskeluhuollossa puhelimella, chatissa ja video-vastaanotolla sekä vastaanotolla: kasvuun ja kehitykseen, uneen, ruokailuun tai kasvatukseen liittyvistä asioista sekä liikkumisesta, taloudellisista etuuksista, harrastus- ja virkistysmahdollisuuksista. Neuvonta jalkautuu myös tapahtumiin ja tilaisuuksiin.
- **sosiaalityö sekä sosiaaliohjaus, opiskeluhuolto:** esim. arviointi lapsen, nuoren ja perheen tarvitsemasta arjen avusta, ohjaus avun piiriin hakeutumiseen, päätösten tekeminen palveluista, arjen asioiden selvittely, tuki lapsen käytökseen, kehitykseen tai mielialaan liittyvissä huolissa, tuki perheen kriisitilanteissa (esim. ero, jaksaminen, arjen hallinta), yhteistyö läheisten ja eri toimijoiden kanssa
- **viestintä** hyvinvoinnin edistämisestä: mm. tiedotteet, teemapäivät, teemaviikot, erilaiset tapahtumat, viestintä eri kanavissa, esim. mediatiedotteet, Pohteen verkkosivut Pohde.fi, palvelutietovaranto, sosiaalinen media, lehti-ilmoitukset, esitteet.
- erilaiset **ryhmät:** perhevalmennus, vanhemmuuden tuen ryhmät, vertaistukiryhmät, psykososiaalisen tuen ryhmät



Nämä ennaltaehkäisevät palvelut ovat tarjolla lapsille, nuorille ja perheille, joilla on alkavia tai kehittyviä hyvinvointihuolia (kohonnut riski, lievä palvelutarve)

- neuvolan, koulu- ja opiskeluterveydenhuollon yksilöllisen tarpeen mukaiset tarkastukset
- lapsiperheiden sosiaalityö sekä sosiaali- ja palveluohjaus.
- omaishoitokeskuksen ohjaus- ja neuvontapalvelut omaishoitajille ja yleisesti
- koulukuraattorin vastaanotot ja tarpeen mukainen toiminta
- koulupsykologin tutkimukset tarpeeseen pohjautuen
- sairaudenhoitoa tarpeen mukaan, esim. diabetes, astma
- apua arjen sujumiseen, jaksamiseen ja vanhemmuuteen
- suun terveydenhuolto
- tarvittaessa tiiviimpää tukea yksilöllisen tilanteen mukaan

Näitä ennaltaehkäiseviä ja hyvinvointia edistäviä palveluja Pohde tarjoaa työikäisille

Pohde
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue

Näillä ylläpidämme työikäisten hyvinvointia (hyvinvointia suojaavat tekijät)

- Reittis – Kohti hyvinvointia -verkkosivusto ja sen hyvinvointilähete
- Omaolo.fi-palvelu: terveystarkastukset ja terveysvalmennukset elämäntapamuutoksiin
- sairaanhoitajan neuvonta ja ohjaus chatissa
- rokotukset, rokotusneuvonta
- ehkäisyneuvonta
- seulonnat
- suun terveydenhuollon ehkäisevät palvelut, terveystarkastukset ja omahoidon ohjaus
- matalan kynnyksen mielenterveys- ja päihdepalvelut
- viestintä: teemapäivät ja -viikot, viestintä eri kanavissa, esim. mediatiedotteet, Pohteen verkkosivut Pohde.fi, palvelutietovaranto, sosiaalinen media, lehti-ilmoitukset, esitteet.



Nämä ennaltaehkäisevät palvelut ovat tarjolla työikäisille, joilla on alkavia tai kehittyviä hyvinvointihuolia (kohonnut riski, lievä palvelutarve)

- Reittis – Kohti hyvinvointia -verkkosivusto ja sen hyvinvointilähete
- työttömien terveystarkastukset
- työllistymistä edistävä sosiaalityö
- elintapaohjaus
- aikuisten sosiaalipalvelujen neuvonta (chat)
- suun terveydenhuolto
- Pohjois-Pohjanmaan eteläisellä alueella Pohteen oman tuotannon työterveyshuollon palvelut, jotka ovat pääasiallisesti ehkäiseviä ja työkykyä tukevia palveluja Pohteen työntekijöille ja alueen pienille ja keskisuurille yrityksille: terveystarkastuksia, rokotuksia, ohjausta ja neuvontaa, työpaikkakäyntejä.

Lisäksi Pohteella on palveluja, joilla pyritään ehkäisemään **jo kehittyneiden sairauksien tai ongelmien seurauksia ja pahenemista**: esimerkiksi diabetes-, sydän-, astma-, reuma-, kuulo-, syöpä-, uniapnea- ja muistihoitajien vastaanotot, hammashoito, ravitsemusterapia, fysioterapia, toimintaterapia, puheterapia, mielenterveyden palvelut, päihdepalvelut.

Näitä ennaltaehkäiseviä ja hyvinvointia edistäviä palveluja Pohde tarjoaa ikäihmisille

Pohde
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue

Näillä ylläpidämme ikäihmisten hyvinvointia (hyvinvointia suojaavat tekijät)

- **ikäneuvolan toiminta**
  - ✓ 68-vuotiaiden hyvinvointitapaamiset heille, jotka eivät ole säännöllisten sote-palvelujen piirissä
  - ✓ yli 65-vuotiailla omais- ja perhehoitajilla mahdollisuus hyvinvointi- ja terveystarkastuksiin kahden vuoden välein
- maksuton **Aino-neuvonta** ikäihmisten palveluista palvelupisteellä, puhelimella, chatissa ja sähköpostilla: kotona asumisesta, asumisesta, apuvälineistä, digitaalisista palveluista, liikkumisesta, taloudellisista etuuksista, harrastus- ja virkistysmahdollisuuksista. Neuvonta jalkautuu myös tapahtumiin ja tilaisuuksiin.
- **gerontologinen sosiaalityö sekä sosiaali- ja palveluohjaus:** esim. arviointi ikääntyneen tarvitsemasta arjen avusta, ohjaus avun piiriin hakeutumiseen, päätösten tekeminen palveluista, arjen asioiden selvittely, tuki elämäntilanteissa ja -kriiseissä, ikääntyneen oikeuksien turvaaminen, yhteistyö läheisten ja eri toimijoiden kanssa
- **viestintä** hyvinvoinnin edistämisestä: mm. tiedotteet, teemapäivät, teemaviikot, erilaiset tapahtumat, viestintä eri kanavissa, esim. mediatiedotteet, Pohteen verkkosivut Pohde.fi, palvelutietovaranto, sosiaalinen media, lehti-ilmoitukset, esitteet.
- **Onni-TV**: televisiokanava, joka tarjoaa etäkuntoutusta, liikuntaa, muistikuntoutusta sekä kulttuuria suoraan kotiin.
- erilaiset **kohtaamispaikat:** helposti saavutettavaa tekemistä, jossa ihmiset voivat olla mukana ja kohdata muita.
- **Reittis** – Kohti hyvinvointia -verkkosivusto ja sen hyvinvointilähete



Nämä ennaltaehkäisevät palvelut ovat tarjolla ikäihmisille, joilla on alkavia tai kehittyviä hyvinvointihuolia (kohonnut riski, lievä palvelutarve)

- ikäneuvolan toiminta
- gerontologinen sosiaalityö sekä sosiaali- ja palveluohjaus.
- omaishoitokeskuksen ohjaus- ja neuvontapalvelut omaishoitajille ja yleisesti
- muistikoordinaattorin vastaanotot ja muistipolkumallin mukainen toiminta
- kansanterveyshoitajien työ: esim. diabeteshoitaja, sydänhoitaja, uniapneahoitaja
- elintapaohjaus, joka auttaa aivoterveyttä ja terveellistä ravitsemusta, liikuntaa ja unta
- kaatumisten ehkäisyn käytännöt osana pohteen palveluja
- tukipalvelut: ateria- ja siivouspalvelut, liikkumisen tuki, turvapalvelut, tukipalvelut kotona asumiseen ja esteettömään asumiseen
- kuntouttava päivätoiminta
- suun terveydenhuolto

Hyvinvointisuunnitelman toteutus ja seuranta



Hyvinvointisuunnitelman toimeenpanoa koordinoivat ryhmät

Pohde
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue



Lasten ja nuorten hyvinvointi-suunnitelma

Koordinointivastuu:
perhekeskusrakenne
(sivu 39)



Työikäisten ja nuorten aikuisten hyvinvointi-suunnitelma

Koordinointivastuu **jakautuu eri toimijoille** (sivu 40).



Ikääntyneen väestön hyvinvointi-suunnitelma

Koordinointivastuu:
ikäihmisten hyvinvoinnin edistämisen yhteistyöfoorumi
(sivu 41)



Koko hyvinvointi-suunnitelma

Koordinointivastuu:
hyvinvoinnin edistämisen yhteistyöryhmä Hyry
(lisätietoa Pohteen verkkosivulla)

Suunnitelmien toteuttamisessa auttavat tavoitekohtaiset asiantuntijaryhmät, joissa on ainakin Pohteen ja kuntien edustajia:

- Elintapaohjauksen asiantuntijaryhmä
- Ehkäisevän päihdetyön asiantuntijaryhmä: lisätietoa Pohteen verkkosivulla.
- Lähisuhdeväkivaltatyön asiantuntijaryhmä: lisätietoa Pohteen verkkosivulla.

Muihin tavoitteisiin ei ole olemassa omia asiantuntijaryhmiä.
Selvitämme niiden tarpeen ja **perustamme ryhmiä tarvittaessa**.

Muita toteuttamisen apuna olevia toimijoita on jo kerrottu tavoitekohtaisissa taulukoissa sivuilla 14-29.

Perhekeskusrakenne helpottaa yhteistyötä lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin edistämisessä

Pohde
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue

Hyvinvointialue-tason johtaminen (Pohde vetäjänä)

Pohjois-Pohjanmaan LAPE-ryhmä

Alueellinen johtaminen (Pohde vetäjänä)

Rannikon johtotiimi	Oulun eteläisen johtotiimi	Lakeuden ja Oulunkaaren johtotiimi	Koillismaan johtotiimi	Oulun johtotiimi

Kunta-tasoinen johtaminen (kunnittaiset johtotiimit, joita kunta vetää)

Rannikon johtotiimi	Oulun eteläisen johtotiimi	Lakeuden ja Oulunkaaren johtotiimi	Koillismaan johtotiimi	Oulun johtotiimi
Kalajoki Raahe Merijärvi Pyhäjoki Siikajoki	Alavieska Ylivieska Sievi Reisjärvi Kärsämäki Pyhäjärvi Haapajärvi Haapavesi Oulainen Nivala Pyhäntä Siikalatva	Kempele Liminka Lumijoki Hailuoto Tyrnävä Utajärvi Vaala Muhos Ii	Kuusamo Pudasjärvi Taivalkoski	Oulu Pohjoinen Oulu Itäinen Oulu Keskinen Oulu Eteläinen Toisen asteen hyvinvointi-ryhmä

Perhekeskusrakenteessa käydään keskustelua myös alueellisesta yhdenvertaisuudesta huomioiden kuntien erityispiirteet. Lisätietoa rakenteesta Pohteen verkkosivulla.

Esimerkki alueellisesta johtotiimistä Eteläisellä:

- kuntien sivistys- ja hyvinvointijohtajat
- Pohteen vastuuyksikköpäälliköt: lapsiperhepalvelut, neuvola, opiskeluhuolto, lasten ja nuorten mielenterveyspalvelut, sosiaalihuollon alkuarviointipalvelut, terveyden- ja sairaanhoidon palvelut, vammaispalvelut, aikuisten sosiaalihuollon palvelut
- järjestön edustaja

Esimerkki kunnan perhekeskuksen johtotiimistä:

- kunta: sivistys- ja hyvinvointijohtaja, varhaiskasvatusjohtaja tai erityisopettaja, koulujen rehtoreita, liikuntaneuvoja, nuorisotyön ja kirjaston edustaja
- Pohde: työntekijöitä neuvolasta, opiskeluhuollosta, lapsiperhepalveluista. Vastuuyksikköpäälliköt alueelta tarpeen mukaan.
- seurakunnan ja järjestöjen edustajat

Lakisääteisten opiskeluhuoltoryhmien lisäksi nämä ovat ne yhteistyön rakenteet, joihin **Pohteen edustajat sitoutuvat**. Jos kunnilla on jotain muita yhteistyöryhmiä, Pohde ei pysty sitoutumaan niihin.

Yhteistyörakenteita työikäisten ja nuorten aikuisten hyvinvoinnin edistämisessä

Pohde
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue

Mikä ohjaa toimintaa?

Hyvinvointikertomus ja hyvinvointisuunnitelma ohjaavat hyvinvoinnin edistämisen toimia sekä tukevat alueellista ja kunnallista päätöksentekoa

- → hyvinvointi
- → sujuva arki
- → työkyky
- → toimintakyky
- → osallisuus
- → syrjäytymisen ehkäisy (työelämän ja koulutuksen ulkopuolelle jääminen vähenee)



Ketkä yhteistyötä tekevät?

- hyvinvointialue
- kunnat
- työllisyysalueet
- Kansaneläkelaitos
- oppilaitokset
- työterveyshuolto
- järjestöt, seurakunnat ja muut toimijat



Missä ja miten yhteistyötä tehdään?

Monialaisissa yhteistyörakenteissa:

- hyvinvointialueen ja kuntien vuosittaiset hyvinvoinnin edistämisen neuvottelut
- hyvinvoinnin edistämisen verkostot ja asiantuntijaryhmät
- työllistymisen monialaisen edistämisen yhteistyöverkostot
- työkyvyn tuen toimintamallit
  - → sovitetaan yhteen hyvinvointia, terveyttä, kouluttautumista, työllistymistä ja osallisuutta tukevia palveluja
  - → kehitetään yhteisiä toimintatapoja ja palveluketjuja



Järjestöt, oppilaitokset ja muut yhteisöt täydentävät julkisia palveluja:

- matalan kynnyksen toimintaa
- vertaistukea
- yhteisöllisyyttä ja osallistumis-mahdollisuuksia



Ikäihmisten hyvinvoinnin edistämisen yhteistyöfoorumi helpottaa yhteistyötä

Pohde
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue

Mitä tarkoittaa?

- Tapaamisia, joissa **Pohde ja kunnat suunnittelevat, toimeenpanevat ja seuraavat** ikäihmisten hyvinvoinnin edistämisen **yhteistyötä**.
- Aloittanut toimintansa lokakuussa 2025. Kokoontuu **3-5 kertaa vuodessa.**
- Vetovastuussa Pohteen ikäihmisten palvelut ja vuosittain vaihtuvat kunnat (vuonna 2026 Oulu ja Pyhäjärvi).

Ketä osallistuu?

- 20.10.2026 mennessä **mukaan ilmoittautunut 28 kuntaa**: Alavieska, Haapajärvi, Haapavesi, Hailuoto, Ii, Kempele, Kuusamo, Kärsämäki, Liminka, Lumijoki, Merijärvi, Muhos, Nivala, Oulainen, Oulu, Pyhäjoki, Pyhäjärvi, Pyhäntä, Raahe, Reisjärvi, Sievi, Siikajoki, Siikalatva, Taivalkoski, Tyrnävä, Utajärvi, Vaala ja Ylivieska.
- Vetäjät kutsuvat **tarvittaessa vierailijaksi** esimerkiksi järjestöjen ja seurakuntien edustajia.
- Pohde ja kunnat välittävät asioita tiedoksi omissa organisaatioissaan (mm. omille vanhusneuvostoilleen).

Mitä tekee?

- Osallistuu seuraavien lakisääteisten asiakirjojen valmisteluun ikäihmisten näkökulmasta: hyvinvointikertomukset, hyvinvointisuunnitelmat ja vuosittaiset hyvinvointiraportit.
- Edistää ikääntyneen väestön hyvinvointisuunnitelman toimeenpanoa ja seuraa sen toteutumista:
  - ✓ konkreettiset toimenpiteet ja niiden mittarit
  - ✓ hyvien käytäntöjen jakaminen, kehittäminen ja levittäminen
  - ✓ keskustelut ikäihmisten hyvinvoinninedistämistyön alueellisesta yhdenvertaisuudesta huomioiden kuntien erityispiirteet.

Lisätietoa foorumista Pohteen verkkosivulla.



Näin seuraamme, ohjaamme ja varmistamme, että hyvinvointisuunnitelma toteutuu

Pohde
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue

Helpotamme käytännön työtä

- esimerkiksi hyvät käytännöt, ohjeet ja työvälineet

Seuraamme ja ohjaamme etenemistä pitkin vuotta

- toimeenpanosta vastaavat ryhmät
- hyvinvoinnin edistämisen yhteistyöryhmä Hyry (4-6 kertaa vuodessa)
- Pohteen johtoryhmät
- hyvinvoinnin ja osallisuuden edistämisen lautakunta

Arvioimme ja raportoimme toteutumista aluevaltuustolle

- osavuosikatsaukset
- lakisääteinen hyvinvointiraportti vuosittain osana vuosittaista toimintakertomusta ja tilinpäätöstä
- lakisääteinen hyvinvointikertomus vuosilta 2027-2030 kerran valtuustokaudessa

Tarvittaessa päivitämme tai tarkennamme tavoitteita ja toimenpiteitä

- esimerkiksi talousarvion valmistelussa

Mittaamme suunnitelman toteutumista kolmella tasolla

Pohde
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue

Kuka seuraa?	Mitä mittareita seuraa?	Mistä saa lisätietoa mittareista?	Kuinka usein mittareiden tieto päivittyy?
Aluevaltuusto	• hyte-kertoimen mittarit • koettua työnjaon selvyyttä kuvaava mittari	Sivulla 47.	Kerran vuodessa.
Hyvinvoinnin ja osallisuuden edistämisen lautakunta ja suunnitelman toimeenpanoa edistävät ryhmät	Hyvinvointisuunnitelman tavoitteita kuvaavat mittarit.	Sivuilla 48-51.	1-2 vuoden välein.
Suunnitelman toimeenpanon tukena olevat asiantuntijat	Toimenpiteiden toteutumista kuvaavat mittarit. Esimerkiksi: • viestintäkampanjoiden ja koulutusten määrä • prosessinomaista elintapaohjausta tarjoavien kuntien määrä	Tavoitteisiin liittyviltä asiantuntijoilta voi pyytää lisätietoa.	Vaihtelee mittarista riippuen. Osa tiedoista päivittyy kerran vuodessa, osa on jatkuvasti päivittyvää tietoa.



3. Tietoa suunnitelman valmistelusta



Näin teimme hyvinvointisuunnitelman

Pohde
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue

1

Valitsimme kehittämiskohteet ja tavoitteet

- Hyvinvointikertomus vuosilta 2023-2025 *
- Kysely kunnille tärkeimpien kehittämiskohteiden valinnasta hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen neuvottelua varten *
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen (hyte) neuvottelu 1.4.2026 *

2

Kuuntelimme toiveita ja näkemyksiä

- **Kunnat*:** hyvinvointijohtamisen katsaukset, kaksi työpajaa, kyselyt kunnille, eri teemojen yhdyshenkilöt
- **Järjestöt:** järjestöfoorumi
- **Verkostot ja asiantuntijaryhmät:** lähisuhdeväkivaltatyön asiantuntijatiimi*, ehkäisevän päihdetyön asiantuntija-työryhmä*, osallisuusverkosto*, erityisliikunnan työryhmä*, Oulun yliopisto, Pohjois-Pohjanmaan liitto
- **Asukkaat ja kokemustoimijat:** järjestöjen Sykäys-tapahtuma Oulussa, ikäihmisten Ainot ja Reinot -messut Oulussa, ideapajat Raahen Psyyke ry:llä ja Oulun Vertolla sekä maahan muuttaneille Kuusamossa ja Ylivieskassa, Pohteen harvinaissairauksien raati
- **Pohde:** toimialueiden edustajat, teemakohtaiset asiantuntijat (osallistuneet myös kirjoittamistyöhön)
- **Lausunto- ja palautekierros** 3.9.-1.10.2026*. Tutustu tuloksiin ja vaikutuksiin Pohteen verkkosivulla.

3

Saimme ohjausta

- Pohteen hyvinvoinnin ja osallisuuden edistämisen lautakunta
- Pohteen johtoryhmät
- Pohteen vanhusneuvosto, vammaisneuvosto ja nuorisovaltuusto + vanhus- ja vammaisneuvostojen työvaliokunnat
- Hyvinvoinnin edistämisen yhteistyöryhmä Hyry *
- Järjestöyhteistyöryhmä Jyry *

4

Veimme päätöksentekoon

- Hyvinvoinnin ja osallisuuden edistämisen lautakunta 26.10.2026
- Aluehallitus 3.11.2026
- **Aluevaltuusto 16.11.2026**

Pohde on kuullut esille nousseet toiveet ja huomioinut ne mahdollisuuksien mukaan.
Tähtimerkki * tarkoittaa, että kunnilla on ollut mahdollisuus osallistua hyvinvointisuunnitelman valmisteluun.

Liite:
Hyvinvointisuunnitelman mittarit



Valtuustotason mittarit ja niiden toivottu kehitys: hyte-kertoimet

	Mittari	Mittarin lähde ja linkki lisätietoihin	Tuorein tieto vuodelta	Tuorein tieto suunnitelman hyväksyntä-hetkellä (suluissa 6. parhaan alueen tulos)	Toivottu kehitys	Tavoite vuodelle 2030
Pohteen hyte-kerroin-mittarit	4-vuotiaiden / 8-luokkalaisten terveystarkastuksista poisjääville tehty tuen tarpeen selvitys	Perusterveydenhuoltotilasto	2025	4-vuotiaat: 2,8 % (51 %) 8-luokkalaiset: 4 % (20 %)	Nousee	4-v: 60 % * 8. lk: 70 % *
	MPR-rokotuskattavuus	Rokotusrekisteri	2025	91 % (94 %)	Nousee	97 % **
	Elintapaneuvonta tyypin 2 diabetesriskissä oleville alle 65-v.	Hyte-kerroinraportti	2025	33 % (59 %)	Nousee	60 % ***
	Alkoholinkäytön mini-intervention toteutuminen, kun juomiseen liittyy haitta / haittariski vähintään 18-vuotiailla	Hyte-kerroinraportti	2025	13 % (56 %)	Nousee	56 % ***
	Työttömien toteutuneet terveystarkastukset	Perusterveydenhuoltotilasto	2025	3,6 % (10 %)	Nousee	14 % ****
	18-34-vuotiaat, jotka mielenterveyshäiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkkeellä (tietyt diagnoosit)	Tilasto Suomen eläkkeensaajista	2025	1,2 % (1,0 %)	Laskee	Max 0,5 % **
	Syrjäytymisriskissä olevat 18-24-vuotiaat	Työssäkäyntitilasto	2025	16,0 % (15,1 %)	Laskee	Max 10 % **
	Perustoimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25-64-vuotiaat	Toimeentulotukirekisteri	2025	1,9 % (Pohde on 5. paras)	Laskee	Max 1 % **
	Lonkkamurtumat	Hoitoilmoitusrekisteri	2025	0,7 % (0,6 %)	Laskee	0,4 % **
	Vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidetut potilaat / 10 000 asukasta	Erikoissairaanhoitotilasto	2025	98 (79)	Laskee	50 **
Kuntien hyte-kerroin-mittarit, joihin Pohteen toiminta vaikuttaa	Kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin tarkastaminen	TEAviisari	2025	68 % kouluista	Nousee	
	Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi	Kouluterveyskysely	2025	Luokat 4 ja 5: 8 % Luokat 8 ja 9: 21 % Lukio 23 % Ammatillinen oppilaitos 24 %	Laskee	
	Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17-24-vuotiaat	Tutkintorekisteri	2024	5,8 %	Laskee	
	Työkyvyttömyyseläkettä saavat	Tilasto Suomen eläkkeensaajista	2025	8 %	Laskee	
	Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 18-24- ja 25-64-v.	Toimeentulotukirekisteri	2025	2,2 % ja 2,0 %	Laskee	
	Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot	Erikoissairaanhoito- ja perusterveydenhuoltotilastot	2025	393	Laskee	
Yhteis-työ	Työnjaon selkeys hyvinvoinnin edistämisessä (asteikolla 1-5, jossa 5 on paras arvio)	Kuntaliiton ja Hyvinvointialueyhtiön kysely	2026	3,2 (koko maa 3,11)	Nousee	3,7

Pohteen strateginen tavoite on olla Pohteen hyte-kertoimessa vuonna 2030 kuuden parhaan hyvinvointialueen joukossa. Tässä taulukossa asetettuja tavoitteita tarkastellaan ja päivitetään vuosittain. Perusteet taulukon nykyisten tavoitteiden asettamiselle: * Tavoite asetettu korkeammalle kuin kuudenneksi parhaalla hyvinvointialueella vuonna 2024 oli. ** Kansallinen tavoite. *** Tavoite asetettu kuudenneksi parhaan hyvinvointialueen vuoden 2024 tuloksen perusteella. **** Vuoden 2027 talousarviossa tavoite 8 %. Lisätty vuoteen 2030 mennessä 2 prosenttiyksikön vuosittainen kasvu.

Muut tavoitteita kuvaavat mittarit ja niiden toivottu kehitys: lapset ja nuoret

Mittari	Suositeltu mittari hyvinvointi-kertomukseen (vähimmäis-tietosisältö)	Mittarin lähde ja linkki lisätietoihin	Tuorein tieto vuodelta	Tilanne hyvinvointisuunnitelman hyväksymishetkellä (suluissa koko maan keskiarvo)	Toivottu kehitys
Terveyttä edistäviä elintapoja -summaindikaattori	Kyllä	Kouluterveyskysely	2025	Luokat 4 ja 5: 33 % (31 %) Luokat 8 ja 9: 13 % (13 %)	Nousee
Korkea positiivinen mielenterveys	Kyllä	Kouluterveyskysely	2025	Luokat 8 ja 9: 10 % (10 %) Lukio 9 % (10 %) Ammatillinen oppilaitos 10 % (11%)	Nousee
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus	Kyllä	Kouluterveyskysely	2025	Luokat 8 ja 9: 21 % (22 %) Lukio 21 % (21 %) Ammatillinen oppilaitos 18 % (19 %)	Laskee
Tuntee itsensä usein yksinäiseksi (alakoulu) Tuntee itsensä yksinäiseksi (yläkoulu, lukio, ammattikoulu)	Ei	Kouluterveyskysely	2025	Luokat 4 ja 5: 4 % (4 %) Luokat 8 ja 9: 13 % (13 % Lukio 14 % (koko maa 12 %) Ammatillinen oppilaitos 12 % (12 %)	Laskee
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet lapsiperheet	Kyllä	Toimeentulotukirekisteri	2025	1,8 % (3,8 %)	Laskee
Käyttää päivittäin tupakkaa, sähkötupakkaa, nuuskaa tai nikotiinipusseja	Kyllä	Kouluterveyskysely	2025	Luokat 8 ja 9: 10 % (10 %) Lukio 8 % (8 %) Ammatillinen oppilaitos 27 % (27 %)	Laskee
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa	Kyllä	Kouluterveyskysely	2025	Luokat 8 ja 9: 5 % (7 %) Lukio 9 % (9 %) Ammatillinen oppilaitos 14 % (17 %)	Laskee
Kokenut vanhempien fyysistä väkivaltaa vuoden aikana	Kyllä	Kouluterveyskysely	2025	Luokat 4 ja 5: 12 % (12 %) Luokat 8 ja 9: 8 % (9 %) Lukio 4 % (5 %) Ammatillinen oppilaitos 4 % (5 %)	Laskee

Muut tavoitteita kuvaavat mittarit ja niiden toivottu kehitys: työikäiset ja nuoret aikuiset

Mittari	Suositeltu mittari hyvinvointi-kertomukseen (vähimmäis-tietosisältö)	Mittarin lähde ja linkki lisätietoihin	Tuorein tieto vuodelta	Tilanne suunnitelman hyväksymishetkellä (suluissa koko maan keskiarvo)	Toivottu kehitys
Terveydelle suotuisat elintavat	Kyllä	Terve Suomi -tutkimus	2024	44 % (44 %)	Nousee
Lihavien osuus	Kyllä	Terve Suomi -tutkimus	2024	27 % (26 %)	Laskee
Psyykkisesti merkittävästi kuormittuneiden osuus	Kyllä	Terve Suomi -tutkimus	2024	18 % (20 %)	Laskee
Rahanpuutteen vuoksi ruoasta, lääkkeistä tai lääkärikäynneistä tinkimään joutuneiden osuus	Kyllä	Terve Suomi -tutkimus	2024	30 % (28 %)	Laskee
Alkoholia liikaa käyttävien osuus alkoholia käyttävistä	Kyllä	Terve Suomi -tutkimus	2024	28 % (28 %)	Laskee
Päivittäin tupakka- tai nikotiinituotteita käyttävien osuus	Kyllä	Terve Suomi -tutkimus	2024	17 % (17 %)	Laskee
Fyysistä tai henkistä lähisuhdeväkivaltaa kokeneiden osuus	Ei	Terve Suomi -tutkimus	2024	8,3 % (10 %)	Laskee

Muut tavoitteita kuvaavat mittarit ja niiden toivottu kehitys: ikäihmiset

Mittari	Suositeltu mittari hyvinvointi-kertomukseen (vähimmäis-tietosisältö)	Mittarin lähde ja linkki lisätietoihin	Tuorein tieto vuodelta	Tilanne suunnitelman hyväksymishetkellä (suluissa koko maan keskiarvo)	Toivottu kehitys
Terveysliikuntasuosituksen mukaan liian vähän liikkuvien osuus	Ei	Terve Suomi -tutkimus	2024	65 vuotta täyttäneet 69 % (65 %) 75 vuotta täyttäneet 75 % (74 %)	Laskee
Niukasti kasviksia, hedelmiä ja marjoja syövien osuus	Ei	Terve Suomi -tutkimus	2024	65 vuotta täyttäneet 4,5 % (3,8 %) 75 vuotta täyttäneet 3,6 % (3,4 %)	Laskee
Lihavien osuus	Ei	Terve Suomi -tutkimus	2024	65 vuotta täyttäneet 24 % (22 %)	Laskee
Positiivinen mielenterveys (SWEMWBS) -mittarin pistemäärä	Ei	Terve Suomi -tutkimus	2024	65 vuotta täyttäneet 24 % (24 %) 75 vuotta täyttäneet 23 % (24 %)	Nousee
Psyykkisesti merkittävästi kuormittuneiden osuus	Ei	Terve Suomi -tutkimus	2024	65 vuotta täyttäneet 7,4 % (9,7 %) 75 vuotta täyttäneet 9,4 % (11,1 %)	Laskee
Itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus	Kyllä	Terve Suomi -tutkimus	2024	65 vuotta täyttäneet 12 % (10 %) 75 vuotta täyttäneet 16 % (11 %)	Laskee
Rahanpuutteen vuoksi ruoasta, lääkkeistä tai lääkärikäynneistä tinkimään joutuneiden osuus	Ei	Terve Suomi -tutkimus	2024	65 vuotta täyttäneet 12,5 % (10,8 %) 75 vuotta täyttäneet 7,6 % (7,2 %)	Laskee
Alkoholia liikaa käyttävien osuus	Ei	Terve Suomi -tutkimus	2024	65 vuotta täyttäneet 35 % (35 %) 75 vuotta täyttäneet 20 % (23 %)	Laskee
Päivittäin tupakoivien osuus	Ei	Terve Suomi -tutkimus	2024	65 vuotta täyttäneet 6,9 % (6,5 %) 75 vuotta täyttäneet 3,1 % (3,2 %)	Laskee

Muut tavoitteita kuvaavat mittarit ja niiden toivottu kehitys: koko väestö

Strateginen tavoite	Mittari	Suositeltu mittari hyvinvointi-kertomukseen (vähimmäis-tietosisältö)	Mittarin lähde ja linkki lisätietoihin	Tuorein tieto vuodelta	Tilanne suunnitelman hyväksymishetkellä	Toivottu kehitys
Asukkaiden kokemus mahdollisuuksista pitää itse huolta omasta ja läheisten hyvinvoinnista (hyvinvointisuunnitelman tavoitteissa 1-9)	Mittaria ei vielä ole. Kehitämme mittaria osana kokemustiedon keruuta, jota teemme yhdessä kuntien kanssa.	Ei	-	-	-	Nousee
Pohteen ja yhteistyökumppaneiden kokemus ennaltaehkäisevästä yhteistyöstä (hyvinvointisuunnitelman tavoitteissa 1-9)	Ei vielä muita mittareita kuin Kuntaliiton ja Hyvinvointialueyhtiö Hyvilin yhdyspintakysely. Kehitämme mittareita yhdessä kuntien ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa.	Ei	-	-	-	Nousee

Pohde

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue